

Oostenrijks Voorzitterschap van de Europese Unie

**5^e Europese Ontmoeting van
Mensen in Armoede**

***Hoe redt men zich in het
dagelijkse leven?***

Brussel, 12 en 13 mei 2006

Inhoudsopgave

Voornaamste boodschappen:	
Verslag van het Oostenrijkse Voorzitterschap aan de Raad van Werkgelegenheid, Sociale Zaken, Gezondheid en Consumptie, 1 en 2 juni 2006	3
Inleiding door het Oostenrijkse Voorzitterschap	6
Woord van de voorzitter	7
1. Inleiding	8
2. Openingsbijeenkomst	10
3. Boodschappen uit de Werkgroepen	17
3.1 Belang van participatie	17
3.2 De realiteit van armoede en sociale uitsluiting	18
3.3 Wat is nodig voor een goed leven	22
3.4 Versterken van het proces voor Sociale Inclusie	27
3.5 Toekomstige Ontmoetingen	29
4. Debat met panel	30
5. Slotbijeenkomst	40
Bijlage 1: Lijst van Deelnemers	43

**Voornaamste boodschappen:
Verslag van het Oostenrijkse Voorzitterschap aan de Raad van
Werkgelegenheid, Sociale Zaken, Gezondheid en Consumptie
Luxemburg, 1 en 2 juni 2006**

Kader:

De 5^e Ontmoeting vond plaats in Brussel op 12 en 13 mei 2006. Het thema ging over “*Hoe redt men zich in het dagelijkse leven?*”. Meer dan 200 deelnemers woonden de Ontmoeting bij. Er waren delegaties van mensen in armoede uit 23 landen (21 Lidstaten, Bulgarije en Noorwegen) samen met verschillende leden van het Comité voor Sociaal Bescherming (CSB), het Communautair Actieprogramma tegen Sociale Uitsluiting, afgevaardigden van de Europese Commissie, het Europese Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's, EAPN en andere Europese NGO's.

Hierna volgen enkele belangrijke thema's benadrukt door mensen in armoede tijdens deze Ontmoeting.

Participatie

Participatie is essentieel: Het is noodzakelijk mensen in armoede te betrekken bij beslissingen die hun dagelijks leven beïnvloeden. Beleidsmakers moeten luisteren en zich engageren in een betekenisvolle dialoog op Europees, nationaal en lokaal niveau. Deze participatie moet regelmatig gebeuren, een formele status en structuur krijgen en gefinancierd worden. Er moeten indicatoren gedefinieerd worden die bij het bewaken van niveau en kwaliteit van participatiemechanismen gebruikt worden.

De realiteit van leven in armoede

Zich erdoor slaan, is een strijd zonder ophouden: Omgaan met armoede is moeilijk. Het is een dagelijkse overlevingsstrijd. Meestal betekent leven in armoede, geïsoleerd zijn en het missen van basisinformatie. Basisnoden zoals toegang tot werk, waardige huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs zijn vaak niet ingevuld. Zelfs als die basisvoorzieningen bestaan, behandelen ze mensen vaak respectloos, koel en op een stigmatiserende manier. Racisme en discriminatie beklemtonen het isolement en het gevoel uitgesloten, machteloos, gestigmatiseerd en schuldig te zijn. Er is geen keuze mogelijk.

Onaangepast en onzeker werk nemen toe: Voor mensen in armoede is toegang tot waardig werk zeer beperkt. Het werk is vaak laag betaald, onzeker en volstaat niet om mensen uit armoede te halen. Toegang tot werk wordt moeilijker ten gevolge van discriminatie en racisme, vooral voor Roma, asielzoekers en mensen zonder papieren maar ook voor alleenstaande moeders en andersvaliden.

Schrik voor zijn kinderen: Veel ouders vrezen dat de dingen die ze zelf misten bij het opgroeien, nu ook voor hun eigen kinderen verstoken zullen blijven. Het gaat niet alleen over het niet kunnen invullen van basisnoden of over geen toegang hebben tot aangepaste diensten. Het gaat vooral over het feit dat ze hun kinderen niet de mogelijkheden en kansen kunnen bieden deel te nemen aan het sociale en culturele leven of aan vrije tijdsbesteding dat gangbaar is in de omgeving waarin ze opgroeien.

Basisnoden voor een Goed Leven

Rechten van de Mens en waardigheid voor iedereen: De meest fundamentele basisnood voor een goed leven is het respecteren van de Rechten van de Mens en de waardigheid van elke mens ongeacht etnische afkomst, religie of juridisch status. Ieder individu en ieder verhaal telt.

Een toereikend minimuminkomen: In een welvarend deel van de wereld zoals Europa zou voor elke burger een voldoende groot minimuminkomen moeten gegarandeerd worden om de rekeningen te betalen en een waardig leven te leiden. Het minimuminkomen zou voldoende groot moeten zijn om niet alleen de basisnoden te dekken maar ook om te kunnen participeren aan het sociale en culturele leven en om zich persoonlijk te kunnen ontwikkelen.

Toepassen van niet discriminerende wetgeving: Het is noodzakelijk dat een sterke wetgeving op vlak van gelijkheid en strijd tegen discriminatie nauwgezet wordt toegepast en dat het recht op werk en gelijke toegang tot diensten voor iedereen gegarandeerd worden.

Toegang tot waardig werk: Toegang tot kwalitatief hoogstaand werk is een belangrijke manier voor velen, maar niet voor iedereen, om uit armoede te geraken en (opnieuw) een actieve burger te worden. Deze toegang tot werk vereist ondersteuning door aangepaste vorming, sociale diensten die mensen versterken en soepele systemen van sociale bescherming.

Een dak boven ieders hoofd: Waardige en betaalbare huisvesting is een andere basisnood. Het vereist investeringen in sociale woningbouw, controle van huur en uithuiszetten, juridisch vervolging van slechte huisbazen en het verzekeren van huisvestingsdiensten die met respect voor de mensen werken.

Toegang tot noodzakelijke diensten: Noodzakelijke diensten moeten aan volgende voorwaarden voldoen: lokaal beschikbaar zijn, geactualiseerd, efficiënt en universeel zijn (niet enkel bedoeld voor specifieke groepen).

- gelijke kansen in **onderwijs** vormt een springplank voor het leven en biedt toegang tot levenslang leren, vooral door het gratis hoger onderwijs en de vorming rond nieuwe informatie- en communicatietechnologieën noodzakelijk voor iedereen;
- toegang tot noodzakelijke **gezondheidszorg**, ook tot tandverzorging, moet voor iedereen gegarandeerd worden;
- toegang tot betaalbaar **vervoer**, **sociale diensten** en **kinderopvang** zijn van belang voor een waardig leven;
- kansen om deel te nemen aan betaalbare **culturele en creatieve activiteiten**, aan **sport en vrijetijdsactiviteiten** zijn noodzakelijk voor een goed leven.

Toegang tot informatie: Toegang tot relevante en verstaanbare informatie over rechten, diensten en mogelijkheden is noodzakelijk om te overleven en een onafhankelijk leven te leiden.

Nationale Actieplannen (NAP's) over Inclusie 2006-2008

- **Participatie** van mensen in armoede en van NGO's die hen vertegenwoordigen bij de voorbereiding, toepassing en opvolging van de nieuwe NAP's moet uitgebreid en verdiept worden. Ambtenaren verantwoordelijk voor de NAP's zouden vorming rond participatietechnieken moeten krijgen.
- De volgende NAP's moeten **concreter, gericht en specifiek** zijn en dus beter verstaanbaar en doeltreffender zijn dan de voorbije NAP's.
- Bij de voorbereiding van de NAP's moet het **hele beleidssysteem** betrokken worden en de verschillende beleidsdomeinen en bekwaamheden met elkaar **verbonden** worden.
- De NAP's zouden rekening moeten houden met de **verschillende noden** die ingevuld moeten zijn voor een goed leven en zich niet alleen op activeringsmaatregelen richten.
- In de NAP's moet rekening gehouden worden met de gevolgen van de **privatisering van diensten van algemeen belang** (denk aan water, gas, elektriciteit).
- Voortdurende **opvolging en evaluatie** van wat er werkelijk gebeurde want de NAP's moeten versterkt worden.

Voorstellen van het Oostenrijkse Voorzitterschap:

Het Oostenrijkse Voorzitterschap ondersteunt de visie dat participatie noodzakelijk is. Lidstaten zouden in overeenstemming met hun gemeenschappelijke doelstellingen over sociale bescherming en sociale inclusie hun krachten moeten bundelen opdat mensen in armoede betrokken worden.

De uitwisseling van informatie tussen de Lidstaten over hun ervaring met participatie van mensen in armoede zou versterkt moeten worden. In dit kader stelt de Voorzitter voor om het debat over duurzame ontwikkeling in de Raad van 1 juni 2006 te richten op sociale inclusie en vooral op de vraag hoe de betrokkenheid van mensen in armoede op alle niveaus verbeterd kan worden.

Armoede is een dagelijkse overlevingsstrijd. In de Europese Unie zijn er te veel mensen die dagelijks deze strijd moeten leveren. Dit moet voortdurend in gedachten gehouden worden wanneer een beleid wordt uitgetekend.

Toegang tot waardig werk is van groot belang. Er moet in alle toepasselijke beleidsdomeinen over nagedacht worden zodat werken een uitweg uit armoede en sociale uitsluiting kan zijn.

De Voorzitter moedigt alle deelnemers en gasten van de 5^e Ontmoeting aan om de resultaten en ervaringen van deze Ontmoeting zo breed mogelijk te verspreiden.

De Europese Ontmoetingen van Mensen in Armoede hebben bewezen dat ze zeer zinvol zijn en moeten voortgezet worden.

INLEIDING DOOR HET OOSTENRIJKSE VOORZITTERSCHAP

Armoede is een dagelijkse overlevingsstrijd. In de Europese Unie zijn er nog steeds te veel mensen die deze strijd dag na dag moeten leveren. Daarom ondersteunde het Oostenrijkse Voorzitterschap van de Raad op de Europese Lentetop van 23 en 24 maart 2006 om het gemeenschappelijke engagement van de Staatshoofden - namelijk een doorslaggevende impact te hebben op het uitroeien van armoede en sociale uitsluiting tegen 2010 - opnieuw te bevestigen.

Bij dit proces moeten mensen in armoede betrokken worden. Op basis van eigen ervaring zijn mensen in armoede best geplaatst om te oordelen welke maatregelen prioriteit moeten krijgen. Daarom ben ik zeer verheugd dat tijdens het Oostenrijkse voorzitterschap van de Raad we de traditie van de Europese Ontmoetingen van Mensen in Armoede en het bijhorende participatieproces kunnen voortzetten.

Deze Ontmoeting zou niet mogelijk geweest zijn zonder de waardevolle bijdragen van alle betrokkenen en ik wil hen oprecht bedanken. Mijn dank gaat uit naar de delegaties op deze ontmoeting voor hun toegewijd werk en hun moed om het woord te nemen, in het bijzonder opdat de lessen uit hun persoonlijke ervaring zullen opgenomen worden in de Nationale Actieplannen 2006-2008. In de toekomst zullen deze Nationale Actieplannen concreter, doelgerichter en in een nauwkeuriger taal uitgewerkt moeten worden zodat ze beter verstaanbaar en doeltreffender zullen zijn.

De belangrijkste resultaten van de bespreking van het onderwerp "*Hoe redt men zich in het dagelijkse leven?*" werden in een boodschap van het Oostenrijkse Voorzitterschap opgenomen en voorgelegd aan de Raad van Ministers op 1 juni 2006. Deze resultaten getuigen van de realiteit van leven in armoede en formuleren basisnoden en voorwaarden voor een "goed leven".

Ik hoop dat een groot publiek, zowel belangengroepen actief in de strijd tegen armoede als beleidsmakers op nationaal en Europees niveau, via dit verslag zal kennismaken met de ervaringsuitwisseling van de deelnemers aan de 5^e Europese Ontmoeting van Mensen in Armoede.

Ik ben ervan overtuigd dat deze Ontmoetingen een belangrijke en succesvolle manier zijn om het participatieproces te sturen en daarom verwelkom ik de voortzetting van deze Europese Ontmoetingen van Mensen in Armoede tijdens de eerste helft van 2007, zoals aangekondigd door het toekomstig Duitse Voorzitterschap.

Ursula Haubner
Federaal Minister van Sociale Zekerheid,
Generaties en Consumentenbescherming

WOORD VAN DE VOORZITTER

Toen ik uitgenodigd werd om de 5^e Europese Ontmoeting van Mensen in Armoede in mei 2006 in Brussel voor te zitten, heb ik dat met veel enthousiasme aanvaard. Mijn deelname aan deze Ontmoeting heeft me enorm verrijkt (ik gebruik de term “verrijken” heel bewust). Bijgevolg wil ik eerder dan het geven van een overzicht van de resultaten van de Ontmoeting (die overigens in dit verslag staan), mijn indrukken en herinneringen delen.

Centraal tijdens deze tweedaagse Ontmoeting in de gebouwen van het Europese Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's staat de vraag *“Hoe redt men zich in het dagelijkse leven”*. Ik was getroffen door de verschillende ervaringen van deelnemers uit landen van heel Europa. Ik was getroffen door de grote variëteit van aangehaalde problemen. We hoorden praten over bijvoorbeeld de moeilijkheden die Roma ondervinden; de onopgeloste problemen van niet vergezelde minderjarige migranten; mensen die in huizen aangetast door asbest wonen; problemen van werkloosheid en onzekere werkgelegenheid en de lijst is nog lang niet volledig...

Ondanks verschillende problemen en ervaringen van deelnemers, was het verbazingwekkend hoeveel uitwisseling mogelijk was. Ik herinner me de voorstelling van de posters. Zij gaven een beeld van de strijd van mensen in armoede binnen elk land én toonden ook de vele gelijkenissen over heel Europa. Ik herinner me de vele gesprekken en discussies tijdens de informele middag- en avondmalen. Op die ogenblikken werden eveneens ervaringen uitgewisseld. In deze gesprekken waarbij verschillende talen gebruikt werden, was het zonder tolken, onmogelijk om alles precies te verstaan. Toch werd de boodschap overgebracht en bestond er een groot wederzijds begrip.

Ik herinner me de vele vragen die verzameld werden in de werkgroepen en die aan beleidsmakers en ambtenaren in het panel (mensen die niet in armoede leven maar zich engageren in de strijd tegen armoede) gesteld werden. Ik herinner me ook dat de tijd te kort was. Als voorzitter was ik niet in staat aan iedereen die dit wilde het woord te geven. Ik herinner me de ontgoocheling bij veel deelnemers en bij mezelf toen de bijeenkomst gedaan was: het plenaire deel was te snel voorbij, er was geen tijd genoeg om alle vragen te stellen en om er antwoorden op te krijgen.

Gelukkig wordt deze ondertussen gevestigde Ontmoeting volgend jaar onder het Duitse Voorzitterschap van de EU voortgezet. Er is nog zoveel dat mensen in armoede willen vertellen en vragen; beleidsmakers en vertegenwoordigers van nationale overheden en instituties van de Europese Unie zullen nog veel moeten luisteren. Ik wens het Oostenrijkse Ministerie dat deze Ontmoeting organiseerde en het Europees Netwerk Armoedebestrijding die de voortzetting van dit proces verzekert, meer Ontmoetingen toe die even verrijkend zullen zijn als deze. Ik ben vereerd dat ik kon deelnemen!

Karin Heitzmann

Assistent Professor aan het Instituut voor Sociaal Beleid,
Universiteit van Economie en Bedrijfsadministratie van Wenen

INLEIDING

De 5e Europese Ontmoeting van Mensen in Armoede vond plaats in Brussel op 12 en 13 mei 2006 onder het Oostenrijkse Voorzitterschap van de Europese Unie en werd ondersteund door de Europese Commissie, het Europese Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. De Ontmoeting was georganiseerd met de steun van het Europees Netwerk Armoedebestrijding (EAPN) dat het organisatiecomité ondersteunde bij het ontwikkelen van inhoud, werkwijze en praktische organisatie van de 5e Ontmoeting. Het thema was: *“Hoe redt men zich in het dagelijkse leven?”*

Meer dan 200 deelnemers woonden de Ontmoeting bij. Er waren delegaties van mensen in armoede uit 23 landen (21 Lidstaten, Bulgarije en Noorwegen) samen met verschillende leden van het Comité voor Sociaal Beschermingscomité (CSB), het Communautair Actieprogramma tegen Sociale Uitsluiting, afgevaardigden van de Europese Commissie, het Europese Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, EAPN en andere Europese NGO's.

De Ontmoeting werd opgezet door een organisatiecomité samengesteld uit afgevaardigden van het Oostenrijks Federaal Ministerie voor Sociale Zekerheid, Generaties en Consumentenbescherming, de Europese Commissie, het Duitse Federaal Ministerie van Werkgelegenheid en Sociale Zaken, het Belgisch Ministerie van Sociale Integratie, EAPN, ATD Vierde Wereldbeweging, Europese Federatie van Daklozenorganisaties FEANTSA, het Europese Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

De Ontmoeting zelf duurde twee dagen en vormde het hoogtepunt van veel werk geleverd in de voorbije maanden. De meeste nationale delegaties van mensen in armoede hadden een gedetailleerd voorbereidingsproces achter de rug en hadden er vooraf een verslag over gemaakt dat ze meenamen naar de 5^e Ontmoeting. Hierdoor waren de afvaardigingen goed voorbereid. Ze brachten belangrijke informatie mee die ze deelden in de gesprekken binnen de verschillende werkgroepen. Uiteraard droeg de mate waarin men voorbereid was duidelijk bij tot het succes van deze Ontmoeting. De meeste landen hadden zich beter voorbereid dan de voorbije jaren. Hierbij moeten we vermelden dat in een aantal landen, volgens de aanbevelingen van de voorbije Ontmoeting onder het Luxemburgse Voorzitterschap, de voorbereiding financieel ondersteund werd door Nationale of Regionale Besturen. Hierdoor kon in elk land een coördinator aangeduid worden. Deze ondersteunde de nationale organisatiecomités bij het plannen van de Ontmoeting en bij het voorbereiden van de afvaardigingen die de Ontmoeting zouden bijwonen. Dit verslag is gebaseerd op deze rapporten die vooraf werden voorbereid en op de gesprekken tijdens de 5e Ontmoeting.

Naast de rapporten voorbereid door de afvaardigingen, waren de posters een ander belangrijk element van voorbereiding van de Ontmoeting. Deze posters illustreerden belangrijke zaken van het omgaan met armoede in het dagelijkse leven. De posters werden op verschillende momenten tijdens de Ontmoeting getoond. Ze gaven informatie en brachten de gebeurtenissen tot leven. (Deze posters kunnen bekeken worden op www.eapn.org of www.bmsg.gv.at)

De Ontmoeting was zodanig georganiseerd dat alle afvaardigingen konden participeren in hun eigen taal. Het begon met de verwelkoming met toespraken van de afgevaardigden van het Oostenrijkse Voorzitterschap, de Europese Commissie, het Europese Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en een deelnemer aan de 4e Europese Ontmoeting in 2005. Daarna volgde de eerste

voorstelling van een aantal posters en nadien gingen 8 werkgroepen aan de slag. De samenstelling van de werkgroepen bleef tijdens de duur van de Ontmoeting dezelfde. Op de tweede dag volgde een tweede voorstellingsronde van posters en werd er een plenaire samenkomst gehouden waar een samenvatting werd gegeven van de belangrijkste punten die uit de werkgroepen naar voor waren gekomen. Nadien volgde een panelgesprek waarin een reeks vragen uit de werkgroepen werden beantwoord. Het panel bestond uit afgevaardigden van de Europese Commissie, het Comité voor Sociaal Bescherming, het Europese Economisch en Sociaal Comité en EAPN. Tijdens de plenaire slotbijeenkomst werden uiteenzettingen gegeven door het Oostenrijkse Voorzitterschap, het toekomstige Duitse Voorzitterschap en EAPN.

2. OPENINGBIJEENKOMST

Mevr. Ursula HAUBNER, Federaal Minister van Sociale Zekerheid, Generaties en Consumentenbescherming, Oostenrijk en Oostenrijks Voorzitterschap van de Europese Unie

Mevr. Lenia SAMUEL, Europese Commissie, Directoraat-generaal Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Gelijkheid van Kansen

Dhr. Luca JAHIER, Europees Economisch en Sociaal Comité

Dhr. Harry DIJKSMA, Comité van de Regio's

Dhr. Paul ROSIERS, deelnemer aan de 4e Europese Ontmoeting van Mensen in Armoede, Belgische delegatie

Oostenrijks Voorzitterschap

In haar openingswoord verwelkomt **Ursula Haubner**, Oostenrijks Federaal Minister voor Sociale Zekerheid, Generaties en Consumentenbescherming en de huidige Voorzitter van de Ministerraad van de Europese Unie, alle deelnemers en bedankt zij alle verantwoordelijken voor het organiseren van deze Ontmoeting, vooral de Europese Commissie, het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en EAPN. Ze benadrukt het voortreffelijke voorbereidingswerk, gemaakt door de afvaardigingen. Bij wijze van voorbeeld vermeldt ze een bijeenkomst in Oostenrijk die georganiseerd was rond "Zichtbaar zijn". Veel mensen in armoede woonden die bijeenkomst bij. Het was een uitstekende voorbereidende bijeenkomst waar veel getuigenissen verzameld werden. Ze beklemtoont dat mensen in armoede die nu tijdens de Ontmoeting aanwezig zijn de aanwezige beleidsmakers kunnen helpen begrijpen wat het betekent om dagelijks armoede te ervaren. De uitdaging voor beleidsmakers bestaat in het luisteren en het respecteren van de waardigheid van mensen. Het is een voortdurende uitdaging voor beleidsmakers indien zij de Rechten van de Mens willen toepassen, een waardig leven voor iedereen willen bereiken, en iedereen een zelfstandig leven, mits ondersteuning, te laten leiden. Armoede is een realiteit met veel verschillende facetten. Om het beter te begrijpen moeten beleidsmakers weten wat het betekent om dag in dag uit in armoede te leven.

De Minister erkent dat er vanzelfsprekend grote verschillen bestaan tussen en binnen Lidstaten. Contexten en omgevingen verschillen enorm. Het deel van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bijvoorbeeld dat naar sociale bescherming gaat kan enorm verschillen tussen de verschillende Lidstaten. Het kan variëren tussen 13,4% in sommige landen tot meer dan 30% in andere landen. Er bestaan grote verschillen tussen de sociale lagen en deze tegengestelde situaties beïnvloeden het dagelijkse leven van mensen in armoede. Er bestaan armoedefactoren specifiek voor een land of een groep mensen. Denk hierbij aan werklozen, arme werkenden, migranten, andersvaliden en alleenstaande ouders. Ze drukt de hoop uit dat het thema van de Ontmoeting "*Hoe redt men zich in het dagelijkse leven?*" een aantal resultaten zal voortbrengen op zowel nationaal als Europees niveau.

Ze beklemtoont dat de Europese Raad de nieuwe gemeenschappelijke doelstellingen en werkwijze voor sociale bescherming en sociale inclusie heeft onderschreven. Verder bekrachtigde de Raad dat er stappen moeten ondernomen

worden om een doorslaggevende impact te hebben op het uitroeien van armoede en sociale uitsluiting tegen 2010. Het is heel belangrijk dat groei en werkgelegenheid besproken worden op Europees niveau, maar het is tegelijk belangrijk te weten dat groei onmogelijk is zonder sociale vooruitgang. Daarom moet ook aandacht besteed worden aan de sociale dimensie. Verder benadrukt ze dat nieuwe Nationale Actieplannen voor Sociale Inclusie midden september zullen verschijnen en dat het moment gekomen is om woorden om te zetten in daden. Ze rapporteert dat er voorbij week een voorbereidende vergadering had plaatsgevonden om het ontwerp van het Oostenrijkse plan te bespreken. Hier werd duidelijk hoe belangrijk het is alle medespelers vanuit verschillende achtergronden (van gemeenten, regio's, NGO's, maatschappelijk middenveld en mensen in armoede) te betrekken.

Mevr. Haubner besluit met het benadrukken dat we al het mogelijke moeten doen om uitsluiting te voorkomen, armoede uit te roeien, te bewaken dat mensen hun plaats vinden in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Daarom moeten we een inclusieve Europese samenleving verder uitbreiden.

Europese Commissie

Na alle afvaardigingen welkom te heten namens de Europese Commissie, herinnert **Lenia Samuel**, Afgevaardigd Directeur-generaal van het Algemeen Directoraat voor Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Gelijke Kansen, de aanwezigen aan de boodschappen van de vier voorbije Ontmoetingen van Mensen in Armoede en aan de bereikte vooruitgang sinds de eerste Ontmoeting onder het Belgische Voorzitterschap in 2001.

De eerste boodschap die ze in herinnering brengt, is dat mensen in armoede het recht hebben om zich uit te drukken en gehoord te worden. De Ontmoeting van 2001 was een duidelijke stap vooruit in het laten horen van de stem van mensen in armoede op Europees niveau. Vijf jaar later is het recht om gehoord te worden aanvaard. Nu is het overduidelijk dat beleidsmakers geen daadwerkelijk beleid kunnen ontwikkelen indien ze niet begrijpen wat het betekent om arm te zijn en dat het uitsluitend mensen in armoede zijn die het hen kunnen uitleggen.

Ten tweede zegt ze dat de laatste vijf jaar de Ontmoetingen echte katalysatoren geworden zijn voor alle betrokkenen om na te denken over de beste manier om mensen in armoede en sociale uitsluiting te betrekken bij het beleidsvormingsproces. Vorig jaar ontstond een dialoog tussen aan de ene kant de vertegenwoordiging van 68 miljoen mensen in armoede en sociale uitsluiting in Europa en aan de andere kant, sleutelfiguren van officiële instanties en besluitvormingsorganen die actief deelnamen aan de gesprekken en bijgedragen hebben tot het definiëren van het nationale beleid.

Ten derde zegt ze dat de Ontmoetingen bevestigen dat de oorzaken van armoede ingewikkeld en gevarieerd zijn. Armoede en sociale uitsluiting hebben niet alleen met inkomen te maken, ook al is dat belangrijk. Het heeft evenzeer te maken met onderwijs en vorming, huisvesting, gezondheidszorg, toegang tot sociale en financiële diensten, met integratie. De stem en bezorgdheden van alle groepen in armoede moeten rond die verschillende aspecten gehoord worden. De antwoorden van de beleidsmakers moeten armoede binnen dit grote aantal verschillende domeinen bestrijden. Ze voegt eraan toe dat de uitdaging om een doorslaggevende impact te hebben op het uitroeien van armoede en sociale uitsluiting tegen 2010 meer nodig heeft dan het verbeteren van de openbare voorzieningen voor mensen in

armoede. In de realiteit gaat het om het aanpakken van oorzaken van sociale uitsluiting in Europa op zodanige wijze dat ze verdwijnen.

Ze erkent de grote inspanningen van de Lidstaten om NGO's, sociale partners, regionale en lokale autoriteiten te betrekken en vraagt hun bijdrage te erkennen. Ondanks het feit dat mensen in armoede belangrijke medespelers zijn, blijft het niveau waarop ze participeren aan het ontwerpen van nationale strategieën betreffende armoedebestrijding en sociale uitsluiting zwak.

Ze gaat verder met het benadrukken, zoals Minister Haubner voor haar, dat de 5^e Ontmoeting op een cruciaal moment plaatsvindt, volgend op de sterke verklaring van de Europese Raad op de Lentetop waarin bevestigd werd dat het aanmoedigen van sociale inclusie een belangrijke doelstelling is voor de Europese Unie en een voornaam onderdeel vormt van het Partnerschap voor groei en banen. De Raad bekrachtigde ook de nieuwe vereenvoudigde doelstellingen en werkafspraken voor de Open Methode van Coördinatie ingezet in het domein van sociale bescherming en sociale inclusie. Ze signaleert dat de Europese Commissie nauwgezet zal toekijken hoe Lidstaten andere actoren betrekken bij het voorbereiden van de volgende NAP's voor inclusie die voorzien zijn tegen september.

Mevr. Samuel onderstreept eveneens het belang van de voortgezette uitwisseling van ervaringen en goede praktijken. Ze zei dat wanneer het nieuwe gemeenschappelijke actieprogramma, PROGRESS, in 2007 zou gelanceerd worden het heel belangrijk zal zijn om alle ervaring en kennis opgedaan in de verschillende actieprogramma's over sociale inclusie van de voorbije vier jaar te gebruiken. Vooral ook de raadgevingen over de manier waarop mensen in armoede en sociale uitsluiting betrokken kunnen worden, moeten mee opgenomen worden.

Vervolgens brengt ze twee recente initiatieven van de Commissie onder de aandacht waarvan ze hoopt dat ze een gevolg zullen hebben op het dagelijkse leven van de Europese burgers.

Het eerste initiatief is een Mededeling van de Commissie waarin staat wat de Europese Unie kan doen om mensen in uitsluiting opnieuw aan het werk te helpen en om mensen te ondersteunen voor wie gaan werken geen goede optie is. De Commissie wilde ideeën en suggesties verzamelen over hoe sociale hulpverlening en werkgelegenheidsbeleid een hulp kan betekenen voor diegenen die waardig werk kunnen vinden, terwijl er een waardige levensstandaard kan voorzien worden voor diegenen die buiten de arbeidsmarkt staan.

Het tweede aangehaalde initiatief is de Mededeling van de Commissie over de diensten van algemeen belang in de Europese Unie. Ze benadrukt dat het belangrijk is dat leveranciers van sociale diensten en nationale administraties duidelijk weten welke elementen van het communautair wettelijk kader op hen van toepassing zijn zodat zij hun taak daadwerkelijk kunnen uitvoeren.

Tenslotte herinnert zij eraan dat 2007 het Europese Jaar van Gelijke Kansen voor Iedereen zal zijn. Ze onderstreept dat discriminatie vaak tot armoede en sociale uitsluiting leidt. Bijgevolg wil de Commissie dit jaar de band tussen het discriminatiebeleid en het beleid voor sociale inclusie versterken om te verzekeren dat de meest achtergestelde groepen voordeel halen uit deze inspanningen.

"We moeten de waardigheid van mensen respecteren. Dit zou een voortdurende bezorgdheid van beleidsmakers moeten zijn indien zij een gepast beleid willen voeren. Het gaat niet over liefdadigheid of solidariteit ten aanzien van u maar veeleer over het bewaken dat iedereen van de Rechten van de Mens kan genieten, een waardig leven kan leiden en echt meester is van zijn/haar bestaan, zijn/haar dagelijks leven."

Ursula Haubner, Oostenrijks Federaal Minister voor Sociale Zekerheid, Generaties en Consumentenbescherming en de Voorzitter van de Raad van Ministers

"Zelfs de best geïnformeerde beleidsmakers met de beste intenties kunnen niet zeggen in staat te zijn een beleid, programma's en praktijken te ontwikkelen in het kader van armoedebestrijding indien ze niet begrijpen wat het is om arm te zijn. Alleen mensen in armoede kunnen hen dat duidelijk maken."

Lenia Samuel, Europese Commissie

"...we dringen er voortdurend op aan dat het beleid van groei en werkgelegenheid ten dienste moet staan van sociale samenhang of cohesie. Bijgevolg moet het sociale beleid minder als passieve kost beschouwd worden maar op lange termijn als productieve investering in het sociale en menselijke kapitaal van de Europese Unie."

Luca Jahier, Europees Economisch en Sociaal Comité

"Mensen in armoede worden in het dagelijkse leven vaak vernederd en geconfronteerd met gebrek aan respect. Het is alsof we minder waard zijn. Maar we moeten verder gaan. We mogen ons niet beperken tot de eigen situatie, maar moeten onze weg in de samenleving zoeken."

Paul Rosiers, afgevaardigde van de 4e Europese Ontmoeting van Mensen in Armoede

Europees Economisch en Sociaal Comité

Luca Jahier, Vice-voorzitter van het Europees Economisch en Sociaal Comité, verwelkomt de afvaardigingen namens de Voorzitter van het Comité. Hij zegt aan de afvaardigingen dat hun visie belangrijk is voor heel de samenleving. Hij benadrukt dat het thema van de Ontmoeting "*Hoe redt men zich in het dagelijkse leven*", niet alleen een bezorgdheid is van mensen in armoede maar één van de belangrijkste zorgen en één van de belangrijkste bronnen van schrik en onzekerheid voor een groot aantal Europese gezinnen.

Deze gegevens komen voort uit een recent Eurobarometeronderzoek over de toekomst in Europa. Hierin worden een aantal gemeenschappelijke zorgen van de 25 Lidstaten aangetoond: de strijd tegen werkloosheid, de strijd tegen de gevolgen van mondialisering en de bescherming van sociale verworvenheden. Het angstgevoel neemt toe en doet uitdrukkelijke vragen ontstaan naar de manier waarop Europa groter en beter kan gemaakt worden. In verband hiermee gelooft 32% van de ondervraagde personen dat de beste manier om een echt Europees burgerschap uit te bouwen, gebeurt via de harmonisering van de sociale beschermingssystemen. Het lijkt erop alsof de verschillende Europese instituties in toenemende mate lessen trekken uit deze rapporten en dat vooral rond dit thema opnieuw kan gestart worden met het Europese project na de gevaarlijke stop van het ratificatieproces van de grondwet.

Hij gaat verder met het beklemtonen van het belang van de resultaten van de Lentetop van de Europese Raad. Na een lange onevenwichtige periode in het Europese beleid herhaalde de Europese Raad het belang van het sociale beleid en vooral van de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Hij vestigde de aandacht vooral op paragraaf 69 van de besluiten van de Raad en de doelstelling om een doorslaggevende impact te hebben op het uitroeien van armoede en sociale uitsluiting tegen 2010.

Hij benadrukt dat de belangrijkste beleidsdomeinen die armoede en sociale uitsluiting beïnvloeden tot de bevoegdheden van de Lidstaten behoren. Bijgevolg is de Open Coördinatiemethode op het vlak van sociale inclusie een vrijwillig proces. Hoe dan ook, vijf jaar na de start zijn de resultaten kleiner dan verwacht.

Terwijl absolute armoede gedaald is sinds 1970 werd de groeiende ongelijkheid vooral in de Mediterrane en Angelsaksische regio's beklemtoond. Volgens Eurostat leeft nog steeds 72 miljoen mensen of 16% van de Europese bevolking in armoede. Dit stijgt naar 19% in Italië, Spanje en Portugal en naar 21% in Ierland, Griekenland en de Slowaakse Republiek. De rijkste 20% van de Europeanen hebben ongeveer vijf keer meer dan de armste 20%. Hij schetst reeksen cijfers die de slechte werkvoorwaarden en lage lonen illustreren en toont aan dat veel mensen die werken toch in armoede leven en onzekere banen met lonen lager dan de armoedegrens aannemen. Ongeveer een kwart van de werkende Europeanen werkt in onzekere banen of voert weinig kwaliteitsvol werk uit.

Dhr. Jahier herinnert eraan dat voor het Economisch en Sociaal Comité het beleid van werkgelegenheid en groei ten dienste moet staan van sociale samenhang of cohesie en dat het sociale beleid minder beschouwd moet worden als een passieve kost en meer als een productieve investering in het sociale en menselijk kapitaal van de Europese Unie. Het Europees Sociaal Model moet verder uitgewerkt worden. Hij signaleert aan de afvaardigingen dat het Comité voor Werkgelegenheid en Sociale Zaken van het Europese Parlement de bedoeling heeft een besluit voor te stellen over de toekomst van het Europees Sociaal Model in september. Het werk geleverd in deze 5e Ontmoeting zal gebruikt worden bij de voorbereiding ervan. Hij eindigt met de mededeling dat om het vertrouwen van de burger weer te winnen en om Europa uit de impasse van de laatste jaren te halen, we in staat moeten zijn om een paar concrete en efficiënte antwoorden te geven op de sociale uitdagingen.

Comité van de Regio's

Dhr. **Harry Dijk**sma, verwelkomt namens het Comité van de Regio's, de afvaardigingen. Hij schetst de rol die het Comité speelt als adviesorgaan waarbij de visie van de lokale of regionale besturen vertegenwoordigd worden en als platform waar alle steden en regio's elkaar kunnen ontmoeten, en waar projecten en ideeën kunnen ontstaan. De leden van het Comité zijn geïnteresseerd in verschillende sociale problemen op lokaal en regionaal niveau en vooral in de strijd tegen armoede en het verbeteren van de levensvoorwaarden voor diegenen die in moeilijke omstandigheden leven.

Hij gaat verder met het benadrukken dat er geen eenvoudige oplossingen bestaan voor de problemen van armoede en sociale uitsluiting. De situatie varieert van land tot land, van regio tot regio, maar ook van gezin tot gezin en van persoon tot persoon in armoede. Bijgevolg zijn in veel situaties antwoorden op maat nodig. De toegevoegde waarde van lokale en regionale besturen bij het bestrijden van armoede

ligt in het voorzien van een gezond kader en een precieze definitie van de wederzijdse verantwoordelijkheden van alle andere betrokken actoren. De overheid kan helpen maar kan niet altijd oordelen over de situatie namens de burger. Bijgevolg zou de overheid moeten afzien van tussenkomsten op persoonlijk niveau, ook als het om mensen in armoede gaat. Hij waarschuwt voor het gebruiken van eenvoudige of snelle oplossingen. Hij (met 23 jaar ervaring in het financiële milieu) benadrukt dat bij een schuldenproblematiek wel snelle oplossingen moeten gezocht worden. Tenslotte beklemtoont hij het belang van de uitwisseling van kennis en goede praktijken en verzekerde de afvaardigingen dat het Comité van de Regio's zoveel mogelijk zal bijdragen aan het Europese debat over armoede.

Afvaardiging van de 4e Europese Ontmoeting

Dhr. **Paul Rosiers**, deelnemer aan de 4e Europese Ontmoeting, herinnerde afvaardigingen aan een paar resultaten uit deze Ontmoeting. Hij legt uit dat tijdens de 4e Ontmoeting het thema 'beeldvorming over armoede' centraal stond. Hoe staan mensen die niet in armoede leven tegenover mensen in armoede, hoe willen we dat ze naar ons kijken, waren vragen die er aan bod kwamen. Het besluit is dat er nog steeds veel moet gebeuren om het beeld te verbeteren. Bij de cijfers gegeven door Dhr. Jahier zegt hij dat het spijtig is dat de cijfers over armoede zo hoog zijn ook al leven we in een rijke regio zoals de Europese Unie.

Vervolgens zegt hij dat ter voorbereiding van de 5^e Ontmoeting de afvaardigingen een verslag hadden gemaakt over de activiteiten georganiseerd na de 4^e Ontmoeting. Hierbij realiseert hij zich dat, ook al is er vooruitgang geboekt, er nog altijd kleine of soms echt grote stappen gezet moeten worden. Er is nog altijd veel te doen. Hij benadrukt dat de volgende twee dagen opnieuw een gelegenheid biedt om met elkaar en met vertegenwoordigers van verschillende landen te spreken en van gedachten te wisselen. Ook al zullen twee dagen niet voldoende zijn, het zal toch mogelijk zijn een kleine stap vooruit te zetten. Hij zegt dat na de 4^e Ontmoeting de afvaardigingen werden aangemoedigd om verder te werken. Dat zal ook nodig zijn na de 5^e Ontmoeting. Alles wat gezegd wordt moet nadien vertaald worden in concrete acties. Hij benadrukt dat mensen in armoede hierbij de steun van politieke verantwoordelijken nodig hebben. Daarom moeten ze heel aandachtig luisteren naar de afvaardigingen. Wij, samen met politiek verantwoordelijken en beleidsmakers moeten rekening houden met de vaststellingen en besluiten die tijdens de Ontmoeting aan bod komen.

Hij beklemtoont dat het onderwerp van dit jaar, "*Hoe redt men zich in het dagelijkse leven*", van groot belang is voor mensen in armoede. Het houdt verband met wat mensen moeten doen om te overleven. Hij stelt dat resultaten van verschillende onderzoeken over armoede in de Europese Unie nogal verschillen van Lidstaat tot Lidstaat en dat het daarom moeilijk is een overzicht te hebben over alles wat met armoede te maken heeft. Dat is één van de redenen waarom het beeld van mensen in armoede soms zo negatief is. Men praat vaak over armoede in termen van plafond, armoededrempel die berekend wordt volgens het inkomen, maar voor mensen in armoede is het ook belangrijk te weten wat men kan doen met het beschikbare inkomen. Daarom werkten afvaardigingen rond dit onderwerp bij de voorbereiding van de 5^e Ontmoeting. Zij stelden zich vele vragen: Wat mag er besteed worden aan waardige huisvesting? Om onderdak te vinden? Hoeveel geld heb je nodig om eten te kopen? Niet alleen wetenschappers zijn in staat deze vragen te onderzoeken. Onderzoeken zijn bruikbaar, maar volstaan niet om antwoorden te geven. Hij hoopt bijgevolg dat na twee dagen gedachtewisseling er kleine oplossingen kunnen gevonden worden. Het is een eerste stap. Het vervolg zal door

de afvaardigingen van de 6^e Ontmoeting moeten voorbereid worden. De doelstelling blijft steeds dezelfde: overbrengen van een betere beeldvorming over armoede, over wat het voor ons betekent en over de manier waarop we ons redden in het dagelijkse leven.

Dhr. Rosiers gaat verder met het benadrukken dat het van groot belang is om nu oplossingen voor te stellen, op het ogenblik dat men op Europees niveau gesprekken voert over het minimuminkomen. Mensen in armoede willen bij die gesprekken betrokken worden, er toe bijdragen en benadrukken dat armoede niet alleen met geld te maken heeft maar ook met arbeid- en huisvestingsomstandigheden. Alle burgers hebben recht op een kwalitatief leven. De afvaardigingen van deze Ontmoeting moeten de debatten stofferen.

Hij voegt eraan toe dat de 5^e Ontmoeting plaatsvindt op een belangrijk moment, omdat de nieuwe Nationale Actie Plannen voorzien zijn tegen september. Hij hoopt dat uit de gesprekken gevoerd tijdens de Ontmoeting, een paar prioriteiten naar voor worden geschoven voor de Nationale Actie Plannen en dat de prioriteiten die door afvaardigingen besproken worden ook opgenomen zullen worden in de NAP's. De NAP's voor Inclusie zullen een puur theoretische oefening blijven indien ze geen rekening houden met de realiteit van mensen in armoede. Hij hoopt dat de nieuwe NAP's voor Inclusie de motor zullen worden voor meer sociale integratie op Europees niveau. Dit is noodzakelijk indien we "een doorslaggevende impact willen hebben op het uitroeien van armoede tegen 2010", één van de belangrijkste doelstellingen van de Europese Unie, gedefinieerd op de Top van Nice in 2000.

3. BOODSCHAPPEN UIT DE WERKGROEPEN

3.1 Belang van participatie

Als iemand een samenvatting in één zin zou moeten maken van de vele verschillende discussies in de acht werkgroepen, dan zou één boodschap er boven uitsteken: het is noodzakelijk om mensen in armoede te betrekken bij de beslissingen die hun dagelijks leven beïnvloeden.

Twee belangrijke argumenten ondersteunen deze visie.

Ten eerste omdat mensen in armoede het recht hebben gehoord te worden en hun visie waardering verdient. Zoals een afvaardiging het verwoordde: “we willen gerespecteerd worden”.

Ten tweede omdat mensen in armoede deskundigen zijn van hun eigen leven. Hun participatie is bijgevolg de enige manier om een daadwerkelijk beleid uit te werken dat preventief werkt en armoede en sociale ongelijkheid uitroeit. Uit het voorgaande kunnen we besluiten dat beleidsmakers moeten luisteren en zich moeten engageren in een zinvolle politieke dialoog die uitgedragen wordt op Europees, nationaal en lokaal niveau.

Afvaardigingen erkennen dat het niet eenvoudig is tot echte betrokkenheid en participatie te komen. Opdat echte participatie zou kunnen plaatsvinden, moeten systemen en diensten open en doorzichtig zijn. Dit betekent dat mensen in armoede de beleidsmakers moeten ‘leren’ hoe samen te werken en voortdurend moeten uitleggen wat het reëel betekent in armoede te leven. Of, zoals in een werkgroep werd besloten, “verzoeven van de 2 verschillende werelden van administratie en mensen in armoede”. Het aantal voorbeelden van goede praktijken rond het betrekken van mensen in armoede groeit. In België bijvoorbeeld startte een project waarbij mensen in armoede werken binnen verschillende overheidsadministraties. Doel is om de toegang van de diensten voor mensen in armoede te vergroten. Zij krijgen een speciale opleiding waardoor ze hun ervaring van leven in armoede op een professionele wijze kunnen gebruiken. In Portugal vonden 3 regionale bijeenkomsten plaats van mensen in armoede. In Oostenrijk startte dit jaar het Ministerie van Sociale Zekerheid, Generaties en Consumentenbescherming met EAPN Oostenrijk (Armuskonferenz) de bijeenkomsten rond “Sichtbar Werden!” (“zichtbaar worden!”). In Ierland bestaat een project dat actief burgerschap steunt en waarbij mensen in armoede aangemoedigd worden te stemmen. In de Franse regio Champagne-Ardenne werd het voorbereiden van de Europese Ontmoetingen van Mensen in Armoede aangemoedigd. In Bordeaux loopt een initiatief rond participatie door middel van werkgelegenheid. UNIOPPS (een grote Franse sociale organisatie) creëerde een werkgroep rond participatie in de gezondheidssector waarbij mensen in armoede in contact kunnen komen met gezondheidswerkers. De gemeenten Santa Lucia (Gran Canaria) en Cordoba in Spanje ontwikkelden projecten rond participatieve budgetten.

Er werden veel suggesties gedaan die bijdragen tot toenemende participatie. Men stond ook stil bij de nodige middelen om participatie bij het beleidsvormingsproces mogelijk te maken (geld, tijd, materiaal, computerprogramma's). Portugal werd genoemd als voorbeeld van goede praktijk omdat het mensen in armoede financieel steunt zodat ze konden deelnemen aan de voorbije vier Ontmoetingen van Mensen in Armoede. Een andere praktische suggestie ging over het afspreken van een geheel van indicatoren, die jaar na jaar kunnen gebruikt worden om het niveau van participatie te volgen en om de vooruitgang binnen elke Lidstaat te kunnen meten. EAPN zou dit proces kunnen coördineren.

Men onderstreept dat participatie regelmatig, met een officieel statuut en structuur moet gebeuren. Vooral de Europese Ontmoetingen van Mensen in Armoede zouden formeel erkend moeten worden. De voortzetting van deze Ontmoetingen zou moeten gegarandeerd worden en niet afhankelijk gesteld worden van de goede wil van het Voorzitterschap.

3.2 De realiteit van armoede en sociale uitsluiting

Het hoofd bieden aan armoede is een voortdurende strijd

Afrekenen met armoede is moeilijk. Het is een dagelijkse strijd om te leven en te overleven, ook al bestaat er een goed uitgebouwd universeel sociaal systeem. Er zijn veel redenen waarom uit armoede raken zo moeilijk is:

Isolement: Mensen in armoede leven vaak geïsoleerd en afgesneden van vrienden en familie. Omdat men in een geïsoleerde landelijke omgeving woont of omdat men in een stedelijk getto afgezonderd leeft. Criminaliteit en vandalisme in de woonomgeving kan ertoe leiden dat men 's avonds niet meer naar buiten durft gaan en men een gevangene wordt van zijn vier muren. Leden van de familie wonen vaak ver uit elkaar. Meer en meer mensen leven uitsluitend in hun huis en het sociale buurtnetwerk met het bieden van wederzijdse hulp valt weg. Een deelnemer merkte op dat in dergelijke situatie lid zijn van een kerkgemeenschap nog mogelijkheden biedt om deel te nemen aan sociale activiteiten.

"Ik verloor vrienden sinds ik niet meer kan deelnemen aan hun activiteiten; zelfs om deel te nemen aan zelfhulpgroepen heb je geld en tijd nodig; ik heb te weinig geld en tijd om deel te nemen aan gesprekken."

"Ik kan me geen krant of boeken veroorloven; vooral specialistische wetenschappelijke literatuur is duur."

"Mensen in armoede hebben geen toegang tot informatie zoals anderen. Zodat...sommige mensen niet weten waar ze naartoe moeten voor hulp. Anderen weten zelfs niet dat het mogelijk is hulp te vragen."

Gebrek aan informatie: Gebrekkige toegang tot informatie of niet weten aan wie je iets kan vragen, beperkt je toegang tot ondersteuning en diensten of zoals een deelnemer opmerkte "het systeem is veel te ingewikkeld, ik weet niet waar ik voor wat terecht kan". Soms kan je echter te veel informatie hebben en is het moeilijk om te selecteren wat je moet bijhouden. De groeiende digitale kloof snijdt bepaalde mensen af van belangrijke bronnen van informatie.

Basisnoden zijn niet bevredigd: Basisnoden zoals toegang tot waardige huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs zijn vaak niet ingevuld. Het kan zowel oorzaak als gevolg van leven in armoede en sociale uitsluiting zijn. Wonen in een ongezonde of slechte woning heeft te maken met het niet uitvoeren van noodzakelijke herstellingen, slechte huisbazen, hoge huren, overbevolking, wonen in omstandigheden die slecht zijn voor je gezondheid en die nog kunnen verergeren door de aanwezigheid van asbest. Dit veroorzaakt veel stress in de gezinnen en leidt vaak tot het uiteen spatten ervan. Mensen worden vaak gedwongen te verhuizen omdat ze zich niet meer kunnen veroorloven er te blijven wonen. Zelfs indien er huisvestingsdiensten bestaan, blijken de systemen doorgaans te ingewikkeld of

worden mensen in armoede er vaak op een respectloze, onverantwoorde en stigmatiserende manier behandeld. Openbare diensten zijn vaak te bureaucratisch, met te veel documenten en papieren die ingevuld moeten worden en een gebrekkige coördinatie.

"Ik heb in kartonnen dozen geslapen. Ik had de keuze om te sterven op straat of om mijn leven weer in eigen handen te nemen. Ik ging naar de sociale dienst en vroeg of ze me wilden helpen bij het zoeken van een huis. Ik kreeg met een enorme bureaucratie af te rekenen. Ik moest elke keer opnieuw mijn verhaal vertellen en het duurde jaren vooraleer ik een huis had."

"Onze woningen zijn in een heel slechte staat en toch moeten we nog hoge bedragen betalen voor huur, gas en elektriciteit. Maar als er iets hersteld moet worden, stuurt de gemeente niemand omdat ze zeggen dat onze woningen een ramp zijn en dat ze niet willen komen."

"In Spanje staan de appartementen voor toeristen leeg tijdens de rustige periodes. Aan de andere kant zijn er veel daklozen. Hoe kunnen we dit onrecht uitleggen aan onze kinderen?"

"Ik heb niet de middelen om mijn kapotte TV te laten herstellen."

Racisme en discriminatie: Racisme en discriminatie benadrukken het isolement en het gevoel van uitsluiting en zijn oorzaken van armoede. Discriminatie kan verschillende vormen aannemen: geweld en misbruik, dienstverlening zonder respect, gebrekkige toegang tot huisvesting, discriminatie op de arbeidsmarkt. Asielzoekers, migranten en vluchtelingen ervaren vaak een dubbele discriminatie. Ze ondervinden dat toegang tot werk, openbare diensten en huisvesting moeilijker is geworden door discriminatie. Een donkere huid, een vreemd klinkende naam of praten met een accent is al voldoende om door een huisbaas of werkgever afgewezen te worden.

"Ik zoek werk. Ik doe echt alles wat ik kan om een baan te zoeken... Wat kan ik zeggen? Ik wil werken. Ik ben jong. Ik wil werken en dagelijks heb ik met armoede te maken. We worden gediscrimineerd omdat we Roma zijn.

Ik gebruik de uitdrukking van het blanke en het donkere kind omdat ze op die manier over ons praten. Ze noemen ons donkere mensen maar we maken deel uit van de Tsjechische samenleving. We zijn er geboren. We gingen er naar school."

Gebrek aan middelen: Het gebeurt, vooral als men in nieuwe Lidstaten woont, dat door een laag inkomen mensen gedwongen geconfronteerd worden met harde en extreme situaties of dat zelfs de basisnoden niet zijn ingevuld. Dit geldt vooral voor Roma en mensen zonder papieren. Basisvoorzieningen zoals water, verwarming en elektriciteit worden alsmat duurder. Wanneer men in een rijker land woont, zal de situatie minder extreem zijn. Toch zal men ook in een rijker land een waardige levenskwaliteit missen en niet in staat zijn om ten volle te participeren aan de samenleving, sociale activiteiten en vrijetijdsbesteding. Leven in armoede betekent dat men een aantal zaken niet kan betalen: gezond voedsel, nieuwe kleren, op reis gaan, op café gaan, naar bioscoop of theater gaan, gaan dansen, vrienden uitnodigen, medicijnen kopen, naar de tandarts gaan. Als er in de buurt geen supermarkt is, moet je in de lokale duurdere winkels boodschappen doen zodat de

kosten voor levensonderhoud stijgen. Men leeft op het scherp van de snede. Onverwachte zaken zoals langdurig ziek worden, schade aan onmisbare huishoudapparaten of werk verliezen beïnvloeden het gezinsbudget op grondige wijze. Je hebt geen spaargeld of reserves. Je leeft van dag tot dag.

Niet over de nodige middelen beschikken, kan te maken hebben met het ontvangen van een lage uitkering; geen recht hebben op een uitkering wegens leeftijd, gebrek aan documenten of werkloosheid; of een laagbetaalde of onzekere baan hebben. Tekort aan middelen kan soms leiden tot schulden en gedwongen uitmonden in uitgebuit worden, illegaliteit of prostitutie.

"Ik kan me alleen goedkoop voedsel veroorloven; fruit en groenten voor mijn kinderen zijn veel te duur; vis kan ik me niet veroorloven; gezond eten is veel te duur voor me."

"Het probleem is dat we af en toe geen geld hebben. Het echte probleem is dat we ons hele leven op die manier leven en dat onze kinderen hier ook in opgroeien."

"Telkens wanneer ik aan maatschappelijke werkers mijn leven vertel, krijg ik veel medeleven maar regels maken echte hulp onmogelijk."

"Als je geen inkomen of baan hebt, of uitsluitend een minimuminkomen, dan kan je de huur niet betalen."

"Omwille van werkloosheid kunnen we niets moois kopen voor in ons huis. We kunnen bij de bank geen geld lenen of een lening aangaan. Indien je als werkloze geregistreerd bent, zal niemand je een lening toestaan."

Slechte gezondheid: De stress van leven in armoede en discriminatie kan je geestelijke en lichamelijke gezondheid aantasten. Voor mensen zonder papieren is de situatie nog schrijnender. Zij hebben geen toegang tot gezondheidszorg met uitzondering van hoogdringende medische zorgen. In bepaalde landen weigeren dokters en tandartsen mensen te helpen die hun medicijnen niet kunnen betalen. Kosten van medicijnen en andere gezondheidsproducten zijn voor sommige mensen een probleem. Discriminatie in toegang tot gezondheidszorg kan tegelijk ook problematisch worden.

Machteloosheid: Leven in armoede maakt machteloos. Men heeft geen keuze omdat men niets te zeggen heeft over de beslissingen die zijn/haar leven beïnvloeden. Men voelt zich gestigmatiseerd en schuldig aan zijn situatie. Men heeft weinig hoop op een beter leven. Men kan niet verhuizen omdat het veel te duur is en kan leiden tot schulden.

"De manier waarop mensen u bekijken is vernederend. Zij beschouwen ons niet langer als mensen."

"Ik zie sinds jaren geen enkele vooruitgang. Ik heb geen toekomst."

"Ik voel me een beetje als Don Quichote. Ik vecht tegen windmolens maar heb geen echte hoop meer."

Groter wordende kloof

De kloof tussen arm en rijk wordt groter. De inkomenskloof wordt groter. Dit heeft niet alleen te maken met de groter wordende kloof tussen mensen met een baan en werklozen maar ook met de lage lonen die onvoldoende zijn om mensen uit armoede te helpen. De kloof groeit ook op andere domeinen. De groeiende privatisering van basisvoorzieningen en diensten leidt tot hogere prijzen. Mensen met een laag inkomen zijn minder in staat die prijzen te betalen en zullen die diensten en voorzieningen bijgevolg minder gebruiken. Sommige mensen verdienen veel geld door woningen te kopen en te verkopen, terwijl anderen zich zelfs geen waardige en betaalbare woning kunnen veroorloven. De minimumlonen zijn te laag om een huis te kopen en het aantal uithuiszettingen neemt toe omdat mensen niet langer de huur kunnen betalen. Het verkopen van sociale woningen verkleint de mogelijkheden voor mensen met een laag inkomen. De stijging van het remgeld (dat deel van de kosten dat door jezelf en niet door het ziekenfonds betaald wordt) voor gezondheidszorg, medicijnen en tandartsen beperkt de toegang voor mensen met een laag inkomen. Bij gebrek aan betaalbaar openbaar vervoer zijn mensen in armoede minder mobiel. Daarom kunnen zij minder participeren aan het sociale leven. De toenemende kosten van deelnemen aan sociale en culturele activiteiten of sport vormen een extra hindernis voor participatie van mensen in armoede.

Onaangepast en onzeker werk neemt toe

Voor velen is toegang tot waardig werk zeer beperkt. Mensen in armoede hebben vaak alleen toegang tot laag betaald en onzeker werk. Het volstaat lang niet om mensen uit armoede te halen. Toegang tot werk is nog moeilijker als men slachtoffer is van discriminatie en racisme. Dit geldt helaas voor Roma, asielzoekers, mensen zonder papieren, alleenstaande moeders en andersvaliden. Daarom aanvaarden sommigen, noodgedwongen niet gereguleerd en niet wettelijk werk. De maatregelen van verplichte tewerkstelling en het verlagen van de uitkeringen, houden geen rekening met het feit of er al dan niet waardige kwalitatieve banen beschikbaar zijn. Dit leidt tot uitbuiting. Het dwingt mensen laag betaalde banen te aanvaarden. Dergelijke maatregelen houden doorgaans geen rekening met het feit dat voor sommige mensen een baan, omwille van specifieke moeilijkheden, geen realistische optie is. Vaak zijn er niet genoeg banen beschikbaar en werk zoeken, betekent niet dat je gemakkelijk een baan zult vinden. De verplaatsing van bedrijven naar toekomstige Lidstaten en verder weg creëert zowel nieuwe risico's van werkloosheid als mogelijke negatieve gevolgen op het vlak van sociale normen in de landen waar de bedrijven zich vestigen.

"Als ik bij het zoeken naar werk vermeld dat ik in die bepaalde straat woon, zal ik minder kans hebben aangeworven te worden."

"Ik heb geen werk en geen huis. Hoe kan ik mijn leven vormgeven als ik geen werk heb?"

"Ik moet toegeven dat ik in het zwart werk. Niet omdat ik dat zelf goed vind. Ik ben me bewust van de gevolgen, maar het is de enige manier om aan werk te geraken."

Schrik voor eigen kinderen

Veel ouders vrezen dat de dingen die zij zelf misten bij het opgroeien, nu ook door hun kinderen gemist zullen worden. Het gaat dan niet alleen over het niet kunnen

invullen van basisnoden of over geen toegang hebben tot aangepaste diensten. Het gaat vooral over het feit dat ze hun kinderen niet de mogelijkheden en kansen kunnen bieden deel te nemen aan gewone sociale en culturele activiteiten of vrijetijdsbesteding die gangbaar is in de omgeving waarin ze opgroeien. In veel situaties ontzeggen ouders zich bepaalde dingen om toch eten en onderwijs voor hun kinderen te kunnen betalen.

"De Europese Unie moet iets doen voor de kinderen. Wat is de zin van mijn leven als ik aan mijn kinderen geen toekomst kan geven?"

"Kinderen in armoede vormen in mijn ogen een heel belangrijk probleem; daarom moet er over gepraat worden.... Het mag niet toegestaan worden dat zij leven zoals wij, we moeten alles doen opdat het leven voor hen gemakkelijker zou zijn."

"Als kind leven in armoede, dat is discriminatie."

"Het is onmogelijk voor mij om vrienden van mijn kinderen thuis uit te nodigen omdat mijn huis te klein is. Bijgevolg worden mijn kinderen ook niet meer bij hen uitgenodigd. Zij zijn ook uitgesloten. We zijn verplicht een verborgen leven te leiden."

"Mijn kinderen kunnen niet deelnemen aan de ski- of taalreizen van de school. Vorming in het kader van levenslang leren of culturele activiteiten kunnen we ons niet veroorloven."

"Mijn kinderen zullen mijn armoede overerven."

3.3 Wat is nodig voor een goed leven?

"Wij zijn het zat om te praten en om geen resultaten te zien. De politieke wereld moet maatschappelijk betrokken raken. Wij willen vooruitgang zien, we willen resultaten en concrete actie. Wij willen weten wat de EU doet om armoede op te lossen. De inspanning om hier te komen is enorm voor ons. Wij nemen risico's en willen daarom door politici serieus genomen worden."

"Wij moeten de democratie terug in eigen hand nemen. Wij moeten ons ervan bewust zijn dat wij het recht hebben boos te zijn en het recht hebben onrechtvaardigheid en armoede te bestrijden."

Mensenrechten en waardigheid voor iedereen

Wat van essentieel belang is voor een goed leven zijn eerbied voor de mensenrechten en de waardigheid van alle mensen, ongeacht hun etnische afkomst, godsdienst of wettelijke status. Elke individuele persoon en zijn verhaal moet tellen. Regeringen moeten sociale rechten waarborgen. Hoewel NGO's een belangrijke rol kunnen spelen en diensten en mogelijkheden bieden, is het de rol van de overheid om de toezichthouder te zijn en ervoor te zorgen dat er adequaat sociaal beleid is.

Een adequaat minimuminkomen

In zo'n rijk deel van de wereld als de EU zou voor elke burger een voldoende minimuminkomen moeten worden gewaarborgd om de rekeningen, vooral huur en de kosten van het dagelijks leven te kunnen betalen, inclusief het kunnen kopen van gezond voedsel en in waardigheid te kunnen leven. Dit zou niet alleen voldoende moeten zijn voor de basisbehoeften maar ook voor participatie in het sociale en culturele leven en voor persoonlijke ontwikkeling. Dit vereist niet alleen verbeterde toegang tot werk, maar een eerlijkere herverdeling van middelen. Alle lidstaten zouden een minimuminkomensregeling moeten hebben en bescherming bieden voor diegenen die niet kunnen werken. Dit zou op een adequaat niveau moeten zijn. Het bedrag zou rekening moeten houden met de stijgende behoeften van kinderen wanneer zij ouder worden en de extra kosten waarmee sommige mensen worden geconfronteerd, zoals mensen met een handicap. Jonge mensen onder de 25 zouden niet van steun moeten worden uitgesloten. Uitkeringen en minimumlonen zouden moeten worden gekoppeld aan verhogingen van de kosten van huur en openbare voorzieningen zoals water, gas en elektriciteit.

"Er is genoeg geld maar wij hebben een betere verdeling nodig"

Bekrachtigde anti-discriminatie wetgeving

Sterke wetgeving op het gebied van anti-discriminatie en gelijkheid, die zeer streng wordt nageleefd en die het recht op werk en gelijkwaardige toegang tot diensten voor iedereen waarborgt, met inbegrip van migranten zonder papieren, Roma en gehandicapten, is van essentieel belang. Dit moet door solidariteit tussen mensen in armoede worden gesteund om zich te verzetten tegen politiek extremisme en racisme. Er moet verzet komen tegen de pogingen van extreem-rechtse politieke partijen om verschillende groepen die in armoede leven tegen elkaar op te zetten en zo tot elkaars vijanden te maken. Een goed voorbeeld hiervan werd in Nederland getoond, waar een vrouwengroep vrouwen van verscheidene culturen samenbrengt. Zoals één afgevaardigde verklaarde: "Op deze manier leren we elkaar en elkaars cultuur kennen. Als we elkaar beter kennen, leren wij om elkaar te waarderen." Het is echter niet makkelijk en enkele vrouwen zijn het niet gewend om voor zichzelf te denken en hun eigen mening te vormen, dus komen zij niet meer. In België werd de wet tegen racisme (de Wet Moreau), die de bewijslast bij degene die discrimineert legt, als goede ontwikkeling genoemd. In Hongarije legt men de nadruk op volgende zaken: het feit dat Roma in het Nationale Plan zijn opgenomen, een staatstoelage om de aanpak tegen discriminatie te ondersteunen en het opzetten door de overheid van een structuur om discriminatie tegenover mensen in precare omstandigheden en wettelijke bijstand te bestraffen zodat hun rechten gewaarborgd worden.

Toegang tot fatsoenlijk werk

Toegang tot gezond werk van kwaliteit is voor velen, maar niet voor alle mensen, een zeer belangrijke route om uit armoede te raken en stelt hun in staat om actieve burgers te worden. Dergelijke toegang moet worden gesteund door het aan elkaar koppelen van de juiste opleidingskansen, ondersteunende maatschappelijke diensten en flexibele inkomensondersteuningssystemen. De werkgevers die uitgesloten groepen betalen onder het minimumloon zouden moeten worden vervolgd. Waar opleiding wordt verstrekt moeten er erkende diploma's zijn zodat zij een echte tweede kans voor volwassenen verstrekken. De opleiding moet ook tot

echte banen leiden of het leidt enkel tot frustratie. De sociale coöperatieve verenigingen en de opleidingscentra die door de Stichting Barka in Polen worden gesteund, die steun en raad geven, werden benadrukt als voorbeelden van *goede praktijk* in het helpen van mensen naar werkgelegenheid. Een ander voorbeeld van *goede praktijk* in Spanje beschreef hoe het secretariaat van een zigeunerorganisatie opleidingen aan mensen van de doelgroep aanbiedt zodat zij later professioneel integreren. Ook in Spanje worden de Speciale Arbeidsbureaus die impulsen ontvangen om mensen in te huren gezien als goede benadering. In Italië heeft een initiatief van samenlevingsopbouw voor vrouwen in de buurt Enzitetto van Bari geleid tot hun persoonlijke ontwikkeling en heeft hen geholpen om banen te vinden door zich te concentreren op de zelf-empowerment van vrouwen via de ontwikkeling van opleidingskansen, steunnetwerken en zelfhulpgroepen,. In Malta probeert een project tussen de Richmond Stichting en het Bedrijf van Werkgelegenheid en Opleiding gepersonaliseerde opleidingsdiensten te verlenen aan mensen met geestelijke gezondheidsproblemen met als doel hun te verzekeren van veilige werkgelegenheid.

De Europese Unie en de overheden moeten ook het probleem aanpakken van firma's die naar landen met lagere lonen verhuizen. Europa zou geen gesubsidieerde bedrijven moeten toestaan om te verhuizen en als dit toch gebeurt, dient Europa de subsidies terug te eisen.

Een dak boven het hoofd

Fatsoenlijke en betaalbare huisvesting is essentieel. Dit betekent meer investeren in de bouw van sociale woningen. Sociale woningen moeten echter niet in getto's of slechte buurten worden gebouwd, maar moeten worden verspreid. De concentratie van sociale woningen kan leiden tot stigmatisering en tot vermindering van de kansen van mensen om een baan te krijgen.

Overheden moeten controles op huren introduceren en uitzettingen onder controle hebben. Zij zouden belastingen moeten opleggen aan speculatie die de prijs van woningen opdrijft en ervoor zorgen dat lege huizen ter beschikking komen van mensen die een woning nodig hebben. Slechte eigenaars zouden moeten worden vervolgd. Te lage huursubsidies moeten worden verhoogd tot een realistisch niveau en er moet hulp worden geboden aan mensen met lage inkomens wanneer zij tot drie maanden huur als waarborg moeten betalen. Sociale huisvestingsdiensten zouden op een manier moeten worden geleid die mensen respecteert. Maatschappelijke diensten moeten preventief werk ontwikkelen zodat kwetsbare groepen zoals vrouwen, immigranten en jonge mensen tussen 18-25 jaar die uit tuchtscholen of ontwrichte gezinnen komen niet dakloos worden. Er moeten bemiddelingsprogramma's tussen huurders en problematische groepen zijn om het huren te vergemakkelijken.

Het voorbeeld van het systeem van België van sociale verhuurkantoren werd als toenemend succes aangehaald. NGO's huren huizen op de privémarkt, garanderen de eigenaar elke maand de huur te betalen en het huis goed te onderhouden. Dan verhuren zij de huizen aan bepaalde groepen die geen toegang tot de privémarkt hebben. In Spanje werden de positieve ervaringen aangehaald van herpopulatie van verlaten dorpen en in deze dorpen zijn kleine, succesvolle ondernemingen opgezet door de nieuwe inwoners. In Denemarken beschermen de Raden voor Daklozen mensen op het sociale niveau door hun in 52 schuilplaatsen voedsel en gastvrijheid te geven en hen te helpen om voor hun rechten op te komen. In Luxemburg werd het voorbeeld van goede huisvestingsverenigingen genoemd, bijvoorbeeld de Huisvestingsstichting. Op Malta werd de Ondersteunde Huisvestings Regeling voor personen met geestelijke gezondheidsproblemen aangehaald. Dit verstrekt

huisvesting aan personen die afhankelijk zijn van een instelling voor geestelijke gezondheid, maar die geen ziekenhuisopname nodig hebben. Het voorziet in huisvesting voor personen met geestelijke gezondheidsproblemen die in de gemeenschap leven om hen te verhinderen terug te vallen of om te worden geïnstitutionaliseerd.

Toegang tot essentiële diensten

Essentiële diensten moeten zijn: lokaal beschikbaar, up-do-date en efficiënt. Om stigmatisering te vermijden en om een fatsoenlijke standaard te verzekeren zouden zij voor iedereen toegankelijk moeten zijn en niet enkel gericht op bepaalde groepen. Ze moeten minder bureaucratisch zijn en er moet goede coördinatie zijn tussen de diensten en betere openbare informatie. Ook moeten mensen die diensten leveren, in het bijzonder die in de front office werken, de rechten van mensen eerbiedigen. Dit betekent een betere opleiding geven om vooroordelen te overwinnen. Dit zou kunnen betekenen mensen erbij betrekken die in uitsluiting leven.

Onderwijs: Gelijke kansen in het onderwijs zijn een springplank voor je verdere leven en voor toegang tot het levenslange leren, waaronder gratis hoger onderwijs. Opleiding in nieuwe informatie- en communicatietechnologie is voor iedereen essentieel. Onderwijssystemen moeten worden versterkt en voldoende inspanningen moeten worden geleverd om ervoor te zorgen dat de ouders erbij betrokken zijn. Voor tienermoeders die niet meer leren en op deze manier hun armoede op hun kinderen overdragen moeten projecten worden ontwikkeld, waardoor zij niet uitgesloten worden maar een toekomst hebben. Zoals in een Belgisch project, moeten er bijzondere inspanningen worden gedaan, om ouders aan te moedigen hun kinderen naar school te sturen in plaats van ze mee te nemen om te bedelen. Een andere goede praktijk die in Spanje werd genoemd, hield in het middelbaar en hoger onderwijs voor jonge zigeuners te steunen. De Stichting Zigeuners Secretariaat (FSG) verstrekt economische hulp aan studerende zigeuners in het midden of hoger onderwijs en organiseert tevens participatiebijeenkomsten tussen studerende zigeuners, zigeunerfamilies en leraren en regeringsvertegenwoordigers.

Gezondheidszorg: Toegang tot de essentiële gezondheidsdiensten, inclusief tandartsdiensten, moet voor iedereen worden gewaarborgd. De huidige discrepanties die zeer uiteenlopend zijn binnen de EU moeten worden aangepakt, misschien door minimumnormen vast te leggen. Discriminatie van groepen zoals daklozen bij het maken van een afspraak bij een arts moet worden tegengehouden. De gezondheidsvoorlichting, preventieve campagnes en toegang tot gezond voedsel zouden moeten worden verhoogd. De alternatieve medische zorg moet op een meer consequente manier binnen de Unie worden vergoed. Er werd een aantal goede voorbeelden van gratis diensten in Andalusia naar voren gehaald, zoals kinderen die gratis naar de tandarts kunnen gaan. Het aantal gratis diensten moet echter worden uitgebreid.

Kinderopvang:

Toegang tot betaalbare kinderopvang is belangrijk zowel om deelname aan het sociale leven mogelijk te maken, als om mensen in staat te stellen een baan te nemen. Het is ook belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. De voorziening van gratis kinderopvang in Zweden voor werklozen werd als goede praktijk aangemerkt. Een andere goede praktijk die werd genoemd waren de Casas Nana (kinderopvang) in Cordoba in Spanje, een nieuwe dienst die door het Bureau voor Gelijkheid is opgezet en door de gemeente wordt gesteund, met als doel steun te bieden aan moeders die niet in staat zijn te werken, omdat zij kleine kinderen hebben een bedrijf

te beginnen of een opleiding te volgen. Door betaalbare kinderopvang te verstrekken probeert de dienst vrouwen in staat te stellen om werk en gezin te combineren.

Vervoer:

Toegang tot gratis of goedkoop openbaar vervoer is essentieel zowel om sociale uitsluiting te voorkomen als om in contact te blijven met vrienden en relaties en voor de toegang tot kansen op werk. In plattelandsgebieden zijn er speciale initiatieven nodig om ervoor te zorgen dat het vervoer beschikbaar is voor mensen die in geïsoleerde gebieden wonen. Een vervoersregeling op het platteland in Ierland en gratis vervoer voor ouderen werden beschreven als goede praktijken. Terwijl in Spanje in de stad Vitoria de gemeente een gratis vervoerskaart geeft aan mensen in nood die meer dan zes maanden onder de bescherming van een NGO zijn geweest.

Maatschappelijke diensten:

Er is behoefte aan steun aan individuen en families die in armoede worstelen om te overleven. De belangrijke rol werd benadrukt die door maatschappelijke diensten van zowel overheid als van NGO's wordt gespeeld. In veel landen moeten de netwerken van maatschappelijke diensten echter worden versterkt en beter worden voorzien. Maatschappelijke diensten moeten ook gericht zijn op de behoeften van het individu en niet alleen "standaard" reacties geven. Het Robin Hood Huis in Noorwegen werd aangehaald als één voorbeeld van goede praktijk en centra voor sociale steun in Portugal als een andere.

Cultuur, sport en vrije tijd:

Mogelijkheden om deel te kunnen nemen aan betaalbare culturele en creatieve activiteiten en aan sportieve en vrijetijdsactiviteiten zijn een essentieel onderdeel in een goed leven. Toch is er te vaak gebrek aan respect voor de cultuur van mensen en het ontbreekt aan steun voor zelfexpressie. Het recht op vrije tijd en ontspanning is net zozeer een recht als het recht op de basisbehoeften. Er moeten meer voorlichtingsbijeenkomsten zijn om mensen aan culturele activiteiten te laten deelnemen en culturele activiteiten moeten meer gedecentraliseerd zijn, niet alleen in de grote stedelijke gebieden. Er was ook vraag naar meer openbare gebieden voor vrijetijdsbesteding in de buurten waar mensen leven en meer en beter onderhouden en schone parken en groene gebieden.

De toegang tot musea, bibliotheken en de universiteit in Frankrijk en het verschaffen van de Kulturpass in Wenen en de Aktivpass in Linz die armen toegang tot sommige theaters verlenen, werden als voorbeelden van goede praktijk gegeven. Op de Brno Universiteit in de Tsjechië is er een afdeling die onderwijs van Roma op alle niveaus, van het basisonderwijs tot aan de universiteit bevordert. In België werd als goede praktijk genoemd het geven van culturele cheques in de Franse Gemeenschap en in Brussel-Hoofdstad en het geven van sommige fondsen voor culturele participatie in de Vlaamse Gemeenschap.

Toegang tot informatie

Toegang tot relevante en begrijpelijke informatie over rechten, diensten en mogelijkheden is essentieel om te overleven en om een onafhankelijk leven te leiden. De belangrijke rol die vaak wordt gespeeld door vrijwillige organisaties in het verstrekken van informatie en in het verlenen van toegang tot de informatiemaatschappij werd benadrukt. Openbare informatiediensten kunnen ook belangrijk zijn en internetbibliotheken en cyber-café's spelen een steeds grotere rol in het verlenen van toegang. Meer opleidingsmogelijkheden voor het gebruiken van computers, ook voor ouderen, zijn belangrijk.

Ondersteunende netwerken

Relatienetwerken die een familie die in armoede leeft, omringen, kunnen zeer belangrijk zijn in het helpen van mensen het hoofd boven water te houden. Dergelijke netwerken kunnen bestaan uit ouders, grootouders of zelfs burens. Dergelijke verhoudingen werken als kwestie van hoffelijkheid, gebaseerd op wederzijdse aandacht, die de diensten vervangen die de mensen zich niet kunnen veroorloven.

"Ik kan nu drie weken niet uitgaan, omdat de buurvrouw weggaat en er niemand is om op mijn kinderen te passen. Ik heb geluk gehad. Zij woont al dertig jaar naast me. Deze relatie is hechter dan dat van verwanten... Zij vraagt me zelfs elke dag of ik iets heb gegeten."

3.4 Het versterken van het proces van Sociale Inclusie

Meer participatie: de participatie van mensen die in armoede leven en van NGO's die hen vertegenwoordigen in de voorbereiding maar ook de implementatie en het *monitoren* van de nieuwe Nationale Actieplannen voor sociale inclusie (NAPs/inclusie) moet worden uitgebreid en worden verdiept. Het moet verder gaan dan enkel openbare bijeenkomsten om daadwerkelijke participatie te krijgen in het opstellen en onderhanden. In de NAPs zou sterk de nadruk moeten liggen op het *empoweren* van mensen om hun eigen leven in handen te nemen.

Sommige positieve voorbeelden in verscheidene landen waaronder Polen, het Verenigd Koninkrijk en Griekenland waar NGO's betrokken zijn bij het opstellen van de NAPs/inclusie, werden onder de aandacht gebracht. Om effectieve participatie in de toekomst te vergroten, werd voorgesteld om trainingen voor participatietechnieken te regelen voor ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor de NAPs.

Meer geconcentreerde plannen: Plannen zijn vaak te vaag en moeilijk geweest om te begrijpen. De volgende NAPs/inclusie moet concreter zijn, gericht en met specifieke verplichtingen en daardoor effectiever dan de vorige NAPs. Mensen moeten ervan overtuigd zijn dat zij echte resultaten zullen bereiken.

Begrijpelijk: Voortaan moet meer moeite worden gedaan om de NAPs/inclusie leesbaar en begrijpelijk te maken voor mensen in het veld. Er moet duidelijke en niet technische taal gebruikt worden – vrij van jargon - en met grotere lettertypes om het lezen te vergemakkelijken.

Geheel systeem: De voorbereiding van NAPs moet het gehele beleidssysteem omvatten en verschillende beleidsgebieden met elkaar verbinden. Wat we niet nodig hebben, is een aanpak die probeert om noodsituaties op te lappen, maar een geïntegreerde reeks beleidsvoeringen in staat om de toegang voor allen tot rechten en diensten te vergemakkelijken.

Verder gaan dan activering: NAPs zouden met de serie van behoeften rekening moeten houden die voor een goed leven noodzakelijk zijn en zich niet alleen moeten concentreren op activeringsmaatregelen. De toegang tot sociale bescherming en tot fatsoenlijke huisvesting werden in het bijzonder genoemd als prioriteiten.

Geef voorrang aan Roma: NAPs zouden bijzondere aandacht moeten geven aan de discriminatie die de Roma ervaren en aan de steun om hen te begeleiden naar werk en fatsoenlijke huisvesting.

Belangrijke preventie: Men benadrukte dat de NAPs niet alleen bestaande situaties zouden moeten behandelen maar zich ook zouden moeten bezighouden met het voorkomen dat mensen in uitsluiting terecht komen. De NAPs zouden geen deel mogen zijn van een welvaartssysteem dat de restjes verdeelt, gebaseerd op liefdadigheid en dat probeert te herstellen wat er reeds aan schade is berokkend, maar zij zouden de burgerrechten moeten verzekeren, zodat de onschendbare rechten en waardigheid van iedereen gewaarborgd worden. Met betrekking tot preventie zou er speciale aandacht moeten worden besteed aan nieuwe vormen van kwetsbaarheid zoals jonge mensen die niet in staat zijn om onderdak te vinden, gescheiden mensen, gepensioneerden en aan het voorkomen dat gehandicapte kinderen in armoede opgroeien.

Privatisering aanpakken: Er moet met de impact van de privatisering van openbare voorzieningen (b.v. water, gas, elektriciteit) in de NAPs rekening worden gehouden.

Monitoring en evaluatie: Voortdurende *monitoring* en evaluatie van wat er eigenlijk door de NAPs is gebeurd moeten worden versterkt. Mensen die in armoede leven moeten worden betrokken bij deze *monitoring* en de EAPN moet hen in zijn reactie op de NAPS betrekken.

Het mainstreamen in het EU beleid

In de toekomst dienen de doelstellingen van sociale inclusie over alle beleidsgebieden van de EU te worden *gemainstreamd*. ("Mainstreamen" betekent dat de sociale doelstellingen in alle beleidsdomeinen moeten opgenomen worden.) Dit houdt in economisch en werkgelegenheidsbeleid maar ook gebieden zoals cultuur en vervoer.

Het bevorderen van uitwisseling en leren

Het is zeer waardevol om mogelijkheden te hebben voor het uitwisselen van leren en goede praktijken. De steun voor dergelijke uitwisselingen moet een belangrijk deel van het Europese sociale aansluitingsproces blijven. Vele voorbeelden van goede praktijk werden tijdens de workshops vermeld, waarvan enkelen in dit verslag worden opgenomen. Hieruit kwam een aantal praktische suggesties naar voren waarop gelet moet worden bij het identificeren van voorbeelden van goede praktijk. De belangrijkste eigenschappen van een goede praktijk zouden moeten zijn dat het:

- wordt gesteund door goed opgesteld, langdurig, goed gefinancierde wetgeving die wordt bekrachtigd;
- een goed partnerschap bevordert tussen actoren en NGO's;
- een cultuur van participatie bevordert;
- solidariteit bevordert tussen de instellingen in kwestie en mensen die in armoede leven
- solidariteit bevordert tussen de mensen in het algemeen en mensen die in armoede leven en
- een erkenning inhoudt van het feit dat mijn welzijn deel uitmaakt van jouw welzijn en jouw welzijn deel uitmaakt van dat van mij.

3.5 Titel van toekomstige bijeenkomsten

"In de titel van de bijeenkomst moet het woord "armoede" worden gehandhaafd. Wij kunnen armoede niet vanuit een vals gevoel van schaamte wegmoffelen. Het is onrechtvaardig dat er armoede is en dat er mensen in armoede leven. Zij zijn echter niet schuldig aan hun armoede."

"Je moet dingen zeggen zoals ze zijn. We gaan niet rijke mensen een andere naam geven. Waarom zouden wij dingen mooier maken die zeer concreet en echt zijn in het veld?"

"Hoe je het ook noemt, er blijven mensen die in armoede leven."

"Armoede is een onrecht... het hangt af van hoe men armoede ziet, of mensen zich door de term armoede gestigmatiseerd voelen."

Sommige mensen waren van mening dat de titel van de bijeenkomsten, "Europese Bijeenkomst van Mensen die in Armoede Leven", stigmatiserend werkte en stelden enige alternatieven voor. De meest gangbare mening was echter, dat het essentieel is om het woord "armoede" in de titel te houden aangezien het een zeer sterk en krachtig woord is. Het is nodig om armoede in Europa zichtbaar te maken. Sommige mensen benadrukten dat zij als focus van de bijeenkomsten de ontmoeting tussen ambtenaren en mensen die in armoede leven willen houden. Als de titel op die focus wijst, dan moet deze zo blijven. Men stelde voor dat het wellicht tijd zou kunnen zijn om de focus van de Europese Bijeenkomsten te zien als een bijeenkomst van mensen die maatregelen nemen en acties verrichten om armoede uit te roeien.

4. PANELDEBAT

De heer Jérôme Vignon, Europese Commissie DG Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Gelijke Kansen

Mevrouw Elise Willame, Comi  voor Sociale Bescherming

Mevrouw Nicole Prud'homme, Europese Economische en Sociale Comité

Mevrouw Letizia Cesarini Sforza, voormalig vice-voorzitter EAPN

Na de presentatie van de belangrijkste discussies en conclusies van de workshops vond een debat plaats tussen afgevaardigden en een panel. Een reeks van 8 vragen, die door afgevaardigden als resultaat van hun discussies in de workshops waren goedgekeurd, werd voorgelegd aan het panel door vrijwilligers van de verschillende workshops. Hierna werden verdere vragen, commentaren en verklaringen afgelegd vanuit de zaal.

Minimum Inkomen

"Wat kan de Europese Commissie doen om lidstaten aan te moedigen die geen minimuminkomensregelingen hebben om deze in te voeren en om de geschiktheid van veel van deze regelingen te verbeteren in landen die ze al hebben ingevoerd? Wat betekent "flexicurity" en hoe kan het worden ingevoerd in landen die geen minimumlonen of minimuminkomensregelingen hebben?"

("flexicurity" is een nieuw Europees woord in verband met werkgelegenheid – een samentrekken van twee Engelse woorden "flexibility" en "security"; met deze nieuwe term wil men de combinatie uitdrukken van enerzijds flexibiliteit – als voordeel voor de werkgever - en anderzijds werkzekerheid – als voordeel voor de werknemer)

Voordat Jérôme Vignon antwoordde, zei hij hoe hij onder de indruk was van de affiches die de afgevaardigden hadden gepresenteerd en door de terugkoppeling vanuit de workshops. Hij zei dat het hem enige tijd zou vergen om alles wat er was gepresenteerd te laten bezinken.

Wat betreft minimuminkomen verklaarde hij dat de Europese Unie en al zijn instellingen een middel beschikbaar hebben aangezien het Europese Verdrag in de mogelijkheid voorziet om over wetten te stemmen die ervoor zullen zorgen dat voor hen die verder weg van de arbeidsmarkt verwijderd zijn een systeem van minimuminkomen wordt ingevoerd dat in hun basisbehoeften zal voorzien. In Februari 2006 lanceerde de Commissie opnieuw een initiatief over deze kwestie van basisinkomen, waarover er de laatste vijf jaar een impasse was geweest. Het eerste stadium is een overlegproces en dit zal er waarschijnlijk toe leiden dat de Europese Commissie een nieuw initiatief op dit gebied neemt. Hij benadrukte echter, dat dit een moeilijk proces is en dat het noodzakelijk is om brede discussies te voeren voordat de Commissie met een voorstel voor wetgeving kan komen.

Hij legde uit dat in het consultatiedocument de Commissie alle lidstaten vraagt, zowel de lidstaten die reeds een minimuminkomenssysteem hebben als die dat niet hebben, om de kwestie direct te behandelen van het opzetten van een eerlijk minimuminkomenssysteem dat de uitgesproken zorgen behandelt. Een dergelijk systeem zou zich moeten houden aan de definitie die door de Commissie is opgesteld en die drie essentiële voorwaarden heeft geschetst. Ten eerste, zouden minimuminkomensregelingen op een voldoende hoog niveau moeten worden vastgesteld om een fatsoenlijk leven te verzekeren en zo de rechten van de mensen garanderen. Het zou onvoorwaardelijk moeten zijn. Een minimuminkomensregeling

moet ervoor zorgen dat u een waardig leven kunt leiden. De tweede voorwaarde is dat het belangrijk is dat diegenen die een baan zouden kunnen vinden, worden geholpen dit te doen. Op deze manier zou het verstrekken van een minimuminkomen aan sommige activeringsmaatregelen kunnen worden gekoppeld die het potentieel van een persoon verhogen om toegang te krijgen tot een fatsoenlijke baan. Ten derde, moet een dergelijk minimuminkomenssysteem deel uitmaken van een efficiënt systeem van maatschappelijke diensten, die alle gebieden behandelen die in de workshoprapporten worden vermeld, zoals huisvesting, gezondheid, vervoer, een leven lang leren, cultuur en sport. Hij benadrukte dat als mensen een fatsoenlijk leven moeten leiden en volledig zelfstandige burgers moeten zijn die volledig aan de maatschappij deelnemen en toegang tot diensten hebben, deze drie principes, die in het document van de Commissie vastgelegd zijn, essentieel zijn.

Het resultaat van de huidige consultatie moet nog afgewacht worden. Als alle actoren tot de conclusie komen dat de mondelinge aansporingen niet genoeg zijn en de Open Methode van Coördinatie inzake sociale bescherming en sociale aansluiting niet volstaat om een adequaat minimuminkomen voor allen te waarborgen en als er behoefte is om een minimumvereiste vast te stellen waaraan alle lidstaten moeten voldoen, dan zal de Commissie met een ontwerp van wetsvoorstel komen. Dit zal zijn op basis van clause H van Artikel 137 van het Verdrag. Dit zal op basis van een meerderheidsstemming door de lidstaten worden beslist. Op deze manier is er het potentieel voor de Europese Unie om een wettelijke basis voor sociale rechtvaardigheid en herverdeling in de Unie in te voeren.

De heer Vignon waarschuwde afgevaardigden dat een dergelijk resultaat door sommigen niet zal worden verwelkomd. Niet iedereen is met betrekking tot deze kwestie voorstander geweest van een EU benadering en velen hebben het principe van subsidiariteit benadrukt en dat een basisinkomenssysteem vanuit een interne nationale procedure zou moeten volgen. Ook hebben sommige van de landen die momenteel geen minimuminkomensregelingen hebben erop gewezen dat zij het introduceren hiervan zeer duur zullen vinden. Sommige staten hebben gezegd dat zij andere meer dringende prioriteiten hebben, zoals gezondheid en maatschappelijke diensten om de schaarse middelen aan te besteden. Hij zei echter dat het antwoord van de Commissie hierop is dat sociale rechtvaardigheid niet alleen een kwestie voor de sociale sector is. De Europese Unie heeft reeds een bevoegdheid in economische kwesties en met betrekking tot begrotingstekorten. Als de Europese Commissie lidstaten vraagt om zich aan sommige regels te houden inzake begrotingen, waarom zou zij hun niet ook vragen om een dergelijk basissysteem te voorzien zoals een minimuminkomensregeling in hun begrotingsbesprekingen. Het zou de hoogste prioriteit gegeven kunnen worden op de sociale en begrotingsagenda van de lidstaten. Hij besloot met te zeggen dat de Commissie vrij redelijke voorstellen op dit gebied naar voren heeft gebracht en dat zij met punten overeenstemmen die op de conferentie naar voren waren gebracht.

De NAPs/inclusie

"Wat kunnen de Commissie en de lidstaten doen om de participatie te vergroten van diegenen die in armoede leven bij de voorbereiding van de NAPs? Zullen toekomstige NAPs voldoende gefocust en effectief zijn om het algemene doel te bereiken om tegen 2010 een beslissende impact te hebben op de uitroeiing van armoede en sociale uitsluiting?"

In haar antwoord benadrukte Elise Willame dat de nieuwe Gemeenschappelijke Doelstellingen, zoals het geval was met de originele Doelstellingen van Nice, het

belang benadrukken om participatie te bevorderen als essentieel om grotere sociale aansluiting te bevorderen. Zij erkende echter dat het niveau van participatie in verschillende lidstaten nogal varieert. Zij zei dat de participatie van vele vertegenwoordigers van de lidstaten in de 5de Ontmoeting de bereidheid toont participatie van mensen die in armoede leven verder te vergroten. Het is echter een uitdaging om te luisteren naar de behoeften die mensen die in armoede leven, voelen en om beleid op te zetten die aan deze behoeften voldoet. Participatie is dus niet eenvoudig. Het vergt tijd om ambtenaren te trainen om te luisteren naar de behoeften van mensen die in armoede leven en om deze behoeften te vertalen naar beleid. Ze waarschuwde de afgevaardigden dat zij geen maximumniveau van participatie voor volgende NAPs zouden moeten verwachten maar zei dat we in ieder geval vooruitgang boeken, we gaat vooruit en verbeteren ons vermogen te luisteren. Wij verbeteren het niveau van de reactie die door lidstaten en hun overheden aan die gevoelde behoeften wordt gegeven.

Zij benadrukte verder dat de overheden gevraagd zijn om in hun volgende NAPs veel concreter te zijn en voegde daaraan toe dat hoe hoger het niveau van participatie, hoe concreter natuurlijk de naar voren gebrachte voorstellen waarschijnlijk zullen zijn. Zij zei ook dat wij er hebben op aangedrongen dat sommige indicatoren en evaluatiemechanismen worden gekoppeld aan die concrete voorstellen zodat een opvolging over die voorstellen kan worden gedaan. Zij benadrukte ook dat betere integratie en *mainstreaming* van een beleid van sociaal inclusie zou resulteren in betere vooruitgang op alle fronten.

Letizia Cesarini Sforza benadrukte dat het nu de tijd is om aan de NAPs deel te nemen aangezien nationale vergaderingen de komende twee maanden zullen plaatsvinden. Zij spoorde afgevaardigden aan om met anderen zoals de vakbonden samen te werken om hen aan te moedigen om deel te nemen. Om serieus genomen te worden is het belangrijk om goed georganiseerd te zijn en om een dossier voor te bereiden en voor te leggen aan nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor het voorbereiden van de NAPs.

Verhuizing van industriën (of "delocalisatie van bedrijven")

"Wat kan de Europese Commissie doen aan de verplaatsing van fabrieken naar andere landen zoals mogelijke toekomstige lidstaten, terwijl dit in feite tot armoede in zowel bestaande lidstaten als in toekomstige lidstaten leidt?"

Nicole Prud'homme zei dat dit een kwestie was waarover het Economisch en Sociaal Comité zich zorgen heeft gemaakt en de gevaren benadrukt heeft waarnaar wordt verwezen. Het verband tussen werkloosheid en armoede is cruciaal en EESC heeft dit in verscheidene van zijn adviezen benadrukt, het heeft voorstellen gedaan om werkgelegenheid opnieuw te lanceren en zo te helpen om armoede te verminderen.

Jérôme Vignon erkende dat de kwestie van werkgelegenheid die in één lidstaat wordt onderdrukt en naar een andere lidstaat of kandidaat-land gaat een zeer relevante maar niet gemakkelijke vraag is. De Commissie kan echter iets doen. Ten eerste, als de Commissie in een bepaald gebied Europese Sociale Fondsen aan een bedrijf heeft verstrekt om economische activiteit te ontwikkelen en als de begunstigde van die fondsen beslist zich elders opnieuw te vestigen, dan kan de Commissie vragen dat de fondsen die zij hebben ontvangen worden terugbetaald. Dat kan een ontmoediging zijn voor het verplaatsen van firma's. Ten tweede heeft de Europese Commissie in de Financiële Perspectieven 2007-2013 wat geld gereserveerd voor een "Globalisering Fonds" dat kan worden gebruikt als mensen wegens verplaatsing

van een firma worden ontslagen. Er is dus een nieuwe mogelijkheid op Europees niveau om gebieden bij te staan die lijden door de herlokatie van bedrijven. Hij waarschuwde er echter voor dat de Commissie zich niet in de huidige tendens van grotere vrijhandel en vrij verkeer van werknemers kan mengen. Aan de andere kant kan de Commissie door middel van het Europees Sociaal Fonds handelen. De Commissie kan ook werken aan de ontwikkeling van "flexicurity" om ervoor te zorgen dat zij die hun banen verliezen niet in armoede vervallen. Hij gaf echter toe dat wij verre van het bereiken van deze doelstelling zijn. De Commissie wil daarom het niveau van veiligheid verhogen, zoals het verhogen van het minimuminkomen en de minimumlonen en het verbeteren van hulp aan individuen. Men erkent nu meer op brede schaal dat in een wereld waar er meer mobiliteit van werk is er een behoefte is om arbeiders een hoger niveau van veiligheid te geven. Dit is een doelstelling met de hoogste prioriteit geworden van de Europese Unie en van de Ministers van Financiën en niet alleen van de Ministers van Werkgelegenheid.

Anti-discriminatie en steun voor de Roma

"Hoe kunnen de verbanden tussen sociaal aansluitingsbeleid en anti-discriminatiebeleid worden versterkt, meer in het bijzonder met betrekking tot het discrimineren van Roma en hoe kan de implementatie van anti-discriminatiebeleid worden verzekerd?"

Voor het panel deze vraag beantwoordde, illustreerde een afgevaardigde van de Roma uit Tsjechië de kwestie verder zoals die in zijn workshop werd besproken. In het bijzonder noemde hij de mogelijkheid quota te introduceren voor bijvoorbeeld het inzetten van Roma in wettelijke, sociale en economische sectoren. Zij zouden dan kunnen deelnemen door hun eigen adviezen voor deze kwesties voor te leggen en deze zouden aan besluitvormers kunnen worden gegeven. Hij benadrukte verder dat wat discriminatie betreft beleidsmakers geen rekening zouden moeten houden met de huidskleur van mensen, maar dit is vaak niet het geval. Zo benadrukte hij het belang van de betrokkenheid van Roma in dialogen en besluitvormingsprocessen en de behoefte om dit op een open manier te doen om zo het risico op discriminatie tegen te gaan. Hij noemde de mogelijkheid voor Roma om gebruik te maken van verborgen camera's om aan te tonen dat zij niet worden aangenomen omdat zij Roma zijn. De Roma zijn van mening dat zij geen rechtsbescherming hebben en wanneer zij door werkgevers worden gediscrimineerd, de rechtbanken hen niet vertrouwen. Het duurt een eeuwigheid om door het rechtssysteem te gaan en zo zien zij geen oplossing.

Nicole Prud'homme benadrukte dat de kwestie van discriminatie verder gaat dan alleen de Roma en dat het een kwestie is voor alle minderheden in onze landen. Er moet ook rekening worden gehouden met discriminatie op grond van gender. Wat betreft het gebruik van quota zei zij dat dit een kwestie is die nog onder behandeling is en waarover tot nu toe nog geen overeenstemming is. Er is bijvoorbeeld geen overeenstemming of quota gebruikt moeten worden om de participatie van vrouwen te verhogen in werk. Ze wist niet of een akkoord op Europees niveau zou kunnen worden bereikt over de kwestie van quota of het nu betrekking heeft op etnische minderheden of op gender.

Jérôme Vignon zei dat de Europese Commissie een belangrijke rol heeft op dit gebied. Er is reeds zeer sterke wetgeving betreffende etnische en rassendiscriminatie. Volgend jaar zal het Europese Jaar van Gelijke Kansen zijn en dit zal als baken dienen om licht te laten vallen op deze kwestie. Het zal een kans zijn om de allernieuwste anti-discriminatiewetgeving te bekijken. Wat betreft het

gebruik van verborgen camera's, wat betekent dat de bewijslast ligt bij degene die wordt gediscrimineerd, zei hij dat dit niet nodig zal zijn als bestaande anti-discriminatie wetgeving wordt geïmplementeerd. Met deze wetgeving ligt de bewijslast bij de persoon die van discriminatie wordt beschuldigd. De vraag, is of de wetgeving geïmplementeerd wordt en wat de Commissie kan doen om lidstaten te helpen om op dit gebied actie te ondernemen? Hij vestigde de aandacht op de resultaten van een onderzoek dat in het kader van het Actie Programma van de EU inzake sociale uitsluiting was uitgevoerd, dat aantoonde dat drie dingen nodig zijn om discriminatie aan te pakken: sterke wetgeving, gerichte acties om diegenen te steunen die eronder lijden en ondersteunende acties die dwars door een scala aan beleidsgebieden gaan, bijvoorbeeld minimuminkomen. Hij benadrukte dat met het Sociale Fonds er middelen zijn om deze driehoek uit te voeren als de lidstaten ervoor kiezen om er zoveel gebruik van te maken als zij op dit gebied zouden moeten.

Letizia Cesarini Sforza was het eens met de drie gebieden die Jérôme Vignon voorstelde, maar zij zei dat een vierde element ook nodig is. Mensen in het algemeen moeten zich bewust zijn van wat er gebeurt. Daarom heb je daarnaast ook goede informatie nodig om hen bewust te maken van wat momenteel in heel Europa met onze Roma bevolking gebeurt.

Tijdens de verdere plenaire zitting benadrukte een afgevaardigde van België dat als er quota moeten worden geïntroduceerd om discriminatie te overwinnen en de positie van migranten te verbeteren dit op korte termijn zou moeten plaatsvinden om de maatschappij tijd te geven te wennen aan het ontvangen van vreemdelingen en de Roma en migranten de kans te bieden te integreren in de algemene maatschappij. Quota zouden echter slechts een maatregel op korte termijn moeten zijn aangezien zij zelf discriminerend kunnen worden. Hij zei dat met een vergrijzende bevolking er kansen zijn om migranten te integreren, maar lidstaten moeten zich voorbereiden op immigratie en om goed beleid te hebben dat de inclusieve maatschappij bevordert en alle culturen aanmoedigt om in harmonie met elkaar te leven. Hij benadrukte dat wij moeten proberen om uitsluiting, racisme en vreemdelingenhaat uit te bannen. Hij vestigde toen de aandacht van afgevaardigden op de racistische moord van een kind van twee jaar oud en een vrouw van Afrikaanse afkomst die beiden nog de dag ervoor in Antwerpen waren doodgeschoten. De afgevaardigden stonden op en namen een minuut stilte in acht in solidariteit met de slachtoffers.

Aan het eind van de plenaire zitting besprak een vertegenwoordiger van de Duitse delegatie die namens zijn collega sprak ook de kwestie van racisme en discriminatie. Hij verzocht alle afgevaardigden om zich bij hen aan te sluiten en zich te verzetten tegen alle pogingen om problemen als werkloosheid, preciaire woonsituaties, armoede en sociale uitsluiting uit te buiten, om nationalisme, racisme en vreemdelingenhaat te versterken en haat, uitsluiting en geweld te bevorderen. Hij benadrukte dat de mensen die dergelijke problemen onder ogen zien door alle lidstaten moeten worden gesteund. Zij hebben het recht te bestaan en op hulp bij het verbeteren van hun levensomstandigheden. Hun menselijke waardigheid moet gerespecteerd worden.

"De besluitvormers en beleidsmakers zouden niet naar onze huidskleur moeten kijken. En zij zouden mensen moeten introduceren ongeacht de kleur van hun huid. Maar dat is nu eenmaal niet de werkelijkheid."

"Soms krijg je het gevoel dat dieren beter beschermd zijn omdat je als je een hond slaat je wordt veroordeeld en misschien in de gevangenis zal worden gezet, terwijl je als je iemand slaat ik er niet zeker van ben dat je daarvoor altijd gestraft zult worden.... Ik heb het gevoel dat honden meer gerespecteerd worden en beter worden behandeld dan Zigeuners."

"De werkelijkheid (van een vergrijzend Europa) is er..... immigratie is noodzakelijk voor Europa en het is nu aan u om u voor te bereiden op immigratie."

"De manier waarop wij omgaan met deze mensen (asielzoekers en niet gedocumenteerde migranten) is zoals wij zijn. Als wij de fundamentele rechten van de minder bevoorrechte groepen respecteren - en zij zijn de minder bevoorrechte groepen - zullen wij onszelf respecteren, want onszelf respecteren begint bij het respecteren van de meest kansarme groepen van onze maatschappij."

".....we nemen heel duidelijk afstand van welke ideologieën dan ook die zouden kunnen verklaren dat de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting afhangt van kwesties als ras, geslacht, huidskleur, geboorte en origine, leeftijd of handicap."

Niet gedocumenteerde migranten (mensen zonder papieren)

Hoe kunnen politici beloven dat zij armoede gaan uitroeien wanneer diezelfde politici tegelijkertijd categorieën van de bevolking om wettelijke redenen in armoede laten - ik verwijs hier naar migranten, aan niet gedocumenteerde migranten, aan al diegenen in onwettige situaties, aan die mensen wie alle rechten worden ontzegd, op de bevolking zonder stem, aan mensen die in één of andere economische sector worden gebruikt, maar aangezien zij illegaal zijn geëxploiteerd worden?

In haar reactie wees Letizia Cesarini Sforza erop dat de nationale overheden wetten hebben, hetzij rechtvaardig of onrechtvaardig, die wij moeten stimuleren om te veranderen. Als u echter werkelijk de kwestie van niet gedocumenteerde mensen wilt bespreken is het nodig om een bezinning te beginnen over wat migratie in onze maatschappijen betekent, zodat wij onze visie kunnen veranderen. Wij moeten erkennen dat onze maatschappijen sterk veranderen. Wij hebben migranten niet nodig als gunst aan hen, noch enkel omdat wij arbeiders wensen om het werk te doen dat wij zelf niet meer willen doen. Wij hebben hen nodig omdat onze maatschappijen zich openstellen en wij onszelf globaliseren. Wij kunnen niet net doen alsof we in een geglobaliseerde wereld leven en tegelijkertijd op een klein gebied, in een kleine hoek leven. Wij moeten de rechten van migranten respecteren zodat wij onszelf kunnen respecteren.

Tijdens de plenaire bespreking gaf een vertegenwoordiger van Italië een levendige beschrijving van de harde werkelijkheid van het leven voor vele zigeuners en niet gedocumenteerde migranten en verzocht om meer hulp van lidstaten zowel binnen de Unie maar ook aan landen zoals Albanië en Servië. Hij vertelde over het leven in een kamp in Italië met een familie van acht in een flat van twintig vierkante meter. Hij wees erop dat ondanks het feit dat hij in een land leeft waar de Paus leeft, dat vele kerken heeft en vele mensen die naar de kerk gaan, veel zigeuners uiterst berooid en bijna als ratten leven. Dan nemen maatschappelijk werkers kinderen weg van families omdat zij bedelen omdat zij geen geld hebben of omdat zij hun kinderen niet naar school kunnen sturen. Hij legde uit dat veel zigeuners al als vierde generatie in

Italië leven en niet meer rondtrekkend zijn. Zij komen uit andere landen maar hun wordt geen asiel verleend en ze hebben geen identiteitspapieren en zijn geen burgers. Zij hebben geen nationaliteit, noch Italiaans, Turks, Servisch, Albanees noch een andere nationaliteit. Op deze manier hebben zij, hoewel zij toegang tot gezondheidsdiensten hebben, vaak geen toegang tot werk. Als hun kinderen naar school gaan bestaat het risico dat zij naar hun land van herkomst worden teruggestuurd.

Privatisering van diensten

"Het spreekt voor zich dat de privatisering van diensten zoals watervoorziening en elektriciteit niet echt werkt voor mensen die in armoede leven, dus wat is de positie van de Europese Commissie wat betreft deze Diensten Richtlijn?"

Jérôme Vignon zei dat de Europese Commissie zich niet kan verzetten tegen de privatisering van sommige sociale voorzieningen die in het verleden publiek waren. Dat is een kwestie van nationale bevoegdheid. Aan de andere kant kan de Commissie, in het kader van Artikel 16 van het Verdrag, aandringen op respect voor het algemeen belang, of zij openbare diensten, privé-diensten of diensten van NGO's zijn. Als dit niet het geval wegens een Communautaire Verordening of wegens een misbruik van de interne marktregels, moet de Europese Commissie haar besluit veranderen. Hij gaf echter toe dat de Commissie vaak niet erg goed geïnformeerd is over wat de daadwerkelijke situatie in lidstaten is en ze heeft de plicht zich beter te informeren. Hij hoopte dat de follow-up van de Mededeling van de Commissie inzake Maatschappelijk Diensten van Algemeen Belang de basis van kennis op dit gebied zal verbeteren. Dit zou tot betere middelen moeten leiden om de situatie te analyseren en te kennen zodat de Europese Commissie haar besluit op een geïnformeerde manier kan nemen.

Mensenhandel

"Wat doet de Europese Commissie om de handel in vrouwen en jonge meisjes te bestrijden?"

Jérôme Vignon benadrukte dat deze kwestie duidelijk op de agenda van de Commissie staat sinds het Verdrag van Amsterdam in 1997. Commissaris Fratini heeft een aantal maatregelen in het leven geroepen. Er is een actie-programma om samenwerking tussen Europees beleid op dit gebied aan te moedigen. Hij was het er echter mee eens dat tot nu toe de mensenhandel niet in NAPs/inclusie is behandeld. Het zou echter een prioriteit in de toekomst kunnen worden als mensen dat zouden willen.

Het is noodzakelijk om alles te doen wat nodig is om armoede uit te roeien en om een geïntegreerde benadering te hebben om armoede te bestrijden, in het bijzonder om armoede van vrouwen te bestrijden, omdat de Europese maatschappijen gewoonweg niet door kunnen gaan dergelijke niveaus van armoede onder vrouwen en kinderen te hebben.

Ontwerp van Grondwettelijk Verdrag (Constitutioneel Verdrag)

"Hoe is het volgens het Europese Verdrag mogelijk om de rechten van mensen op het niveau van de Europese Unie te waarborgen? Hoe kunnen mensen geholpen worden om hun rechten uit te oefenen, om het armoedeprobleem aan te kunnen en om al die moeilijkheden die door armoede worden veroorzaakt het hoofd te bieden? Hoe kan dat met behulp van het Verdrag worden gedaan?"

Elise Willame wees erop dat er een sociale dimensie in het bestaande verdrag is inbegrepen, maar dat er momenteel alleen vooruitgang op een gezamenlijke manier kan worden geboekt. Wij kunnen geen enkele wetgeving goedkeuren om armoede samen te bestrijden, aangezien de sociale dimensie hoofdzakelijk de bevoegdheid van de lidstaten is. Wat wij nu in de Strategie van Sociale Inclusie doen, komt overeen met het Verdrag. In het Ontwerp van Grondwettelijk Verdrag was het Europees Handvest voor de Fundamentele Rechten opgenomen en door dit Europees Handvest was er een duidelijke doorbraak en we gingen in de richting van erkenning van de sociale dimensie.

Nicole Prud'homme beschreef hoe het Economisch en Sociaal Comité een initiatief op dit gebied had genomen en er in geslaagd is om verschillende aspecten te benadrukken met betrekking tot armoede, vooral armoede van vrouwen. Een paar maanden geleden publiceerde het een advies over alles wat op de armoede van vrouwen in Europa betrekking heeft. Zij benadrukte het belang van indicatoren van armoede, gebaseerd op geslacht. Zij drukte ook de hoop uit dat in 2007 wanneer het nieuwe Gender Instituut wordt opgericht, het de middelen zal worden gegeven om behoorlijk te werken. Het is belangrijk dat wij alles doen wat nodig is om armoede uit te roeien en om een geïntegreerde benadering te hebben, vooral met betrekking tot armoede onder vrouwen en kinderen. De Europese maatschappijen kunnen gewoonweg niet dergelijke niveaus van armoede blijven hebben.

Persoonlijke reacties op armoede

De eerste vraag vanuit de zaal na de overeengekomen acht vragen van de workshops vroeg de panelleden om hun persoonlijke reacties op wat zij hadden gehoord en kreeg veel applaus van andere afgevaardigden. De vraag was:

"Ik wilde enkel weten of u tijdens de commentaren en de antwoorden die u gaf wat empathie voelde voor ons hier in deze ruimte, die nog armoede ervaren en ik zou willen weten hoe u, beleidsvormers, armoede aan uw kinderen uitlegt en hoe u aan hen kunt uitleggen dat WIJ arm zijn en ZIJ niet en waarom dat zo is?"

Nicole Prud'homme antwoordde door te benadrukken dat haar achtergrond er één is als vakbondspersoon en niet als beleidsmaker. Het Economisch en Sociaal Comité bestaat uit vertegenwoordigers van werkgevers, vakbonden en NGO's en niet uit beleidsverantwoordelijken. Zij zei dat men geen mensen zou moeten beoordelen op hoe ze eruit zien. Nadat ze twee dagen geluisterd had naar afgevaardigden, kon zij zeggen dat veel dingen die zij heeft meegemaakt op dezelfde golflengte zit. Elise Willame zei dat zij het meest geraakt en bewogen was door de affiches, hoewel de persoonlijke verhalen tijdens de workshops ook interessant waren. De affiches en al het werk erachter wat betreft debatten over welke boodschap de mensen wilden overbrengen, waren werkelijk wat haar het meest had aangeslagen. Zij zei dat het beeld van een jongen met een stuk tape over zijn mond die probeerde luid te spreken haar in het bijzonder bij zou blijven.

Jérôme Vignon erkende hoe belangrijk de vraag werkelijk was. Hij zei dat hij één van degenen was in de Europese Commissie samen met collega's in de zaal die verantwoordelijk waren voor het spreken over onrechtvaardigheid en het vertellen van wat in het huidige systeem verkeerd is. De vraag voor hem was of wij zijn opgewassen tegen deze taak? Het is niet alleen een kwestie van het aanpakken van hiaten en mislukkingen, het is in werkelijkheid een kwestie om Europa dichterbij zijn burgers te brengen en bij mensen die in armoede leven. Hij hoopte dat na alles wat hij had gehoord op de conferentie hij niet hoog in zijn ivoren toren in het ongewisse zou zijn. Voor hem ging de conferentie over het weghalen van het stuk tape van de mond van de jongen en dat EAPN de megafoon is waardoor de mensen die in armoede leven gehoord kunnen worden.

Asbest

Een lid van de Italiaanse delegatie benadrukte de kwestie van asbest. Zij wees erop dat het asbest nog steeds in de huizen van veel mensen die in armoede leven zit en dat jonge kinderen opgroeien met het risico op ziektes, maar dat er niets wordt gedaan. Zij benadrukte het probleem in Italië in het bijzonder in Napels waar veel mensen in onaanvaardbare huizen leven en dat de enige oplossing is het riskeren van uitzetting en dakloosheid. Zij deed een beroep op de Commissie om erop aan te dringen dat lidstaten hun verplichtingen nakomen en vroeg EAPN om namens mensen die in armoede leven over deze kwestie te lobbyen.

Afsluitende commentaren van het panel

Nicole Prud'homme dankte de organisatoren voor de uitnodiging om aan de 5de Ontmoeting deel te nemen. De bijeenkomst had veel versterkt van wat reeds over armoede en sociale uitsluiting bekend was. Zij zei dat het Europese Economisch en Sociaal Comité in zijn toekomstige werk zijn adviezen en acties zou proberen te verbeteren en meer dan ooit zou proberen te helpen om armoede uit te roeien. Het niveau van armoede in onze zeer rijke lidstaten is een schande, om niet te zeggen een schandaal. Zij hoopte dat de stemmen van al diegenen die aan de conferentie hadden deelgenomen door de Europese Commissie zouden worden gehoord, zodat wij hand in hand door kunnen gaan om harmonie te vergroten en discriminatie te verminderen.

Elise Willame zei dat wat betreft het Comité van de Sociale Bescherming en de Belgische overheid zij terugging met enkele zeer belangrijke boodschappen van de conferentie. Zij zei dat er veel stof tot nadenken was, die haar toekomstige werkzaamheden in het bestrijden van armoede zou voeden, niet alleen met betrekking tot de NAPs/inclusie, maar ook de vele andere instrumenten die belangrijk zijn voor het bevorderen van sociale inclusie.

Jérôme Vignon probeerde in zijn afsluitende opmerkingen een antwoord te geven op de werkelijkheid van armoede die door het lid van de Italiaanse delegatie werd beschreven in verband met de benarde toestand van zigeuners. Hij probeerde de vraag te beantwoorden waarom het zo is dat rijke en democratische landen de situatie van mensen die in armoede leven niet kunnen verbeteren? Hij zei dat vrees een belangrijke reden is. Veel mensen zijn bang van mensen die in armoede leven en van zigeuners, zodat ze proberen het probleem te verbergen. Het is nodig een beweging van vertrouwen op te bouwen en mensen aan te tonen dat zij geen reden hebben bang te zijn. De werkelijkheid is dat arme mensen de maatschappij willen verrijken en volledig zelfstandige burgers willen zijn. Hij zei dat er veel goede

voorbeelden zijn die kunnen worden gebruikt om vertrouwen op te bouwen. Dit zal leiden tot beter begrip, wat op zich weer zal leiden tot betere remedies.

Letizia Cesarini Sforza zei dat ze zich door de conferentie beter geïnformeerd en rijker voelde. Te vaak zijn we zo bezig met ons dagelijks werk dat wij uit het oog verliezen waarom wij hier zijn. De conferentie had haar eraan herinnerd waarom zij, waarom EAPN, waarom wij allemaal hier zijn. Het is een kwestie van medeleven en empathie. Het gaat over het opkomen voor mensenrechten die door armoede worden ontzegd. Het gaat over het werken aan de totale uitroeiing van armoede. Zij was van mening dat de conferentie de goede verhoudingen met de Europese Commissie en andere organismen had benadrukt en versterkt. Zij hadden een bereidheid getoond om te luisteren naar de afgevaardigden en het evenement was zo een immense stap voorwaarts.

5. AFSLUITENDE PLENAIRE ZITTING

De heer Sigisbert Dolinschek, Staatssecretaris voor Sociale Voorzieningen, Generaties en Consumentenbescherming, Oostenrijk
De heer Franz Thönnies, Parlementaire Staatssecretaris bij het Federale Ministerie van Arbeid en Sociale Zaken, Duitsland
De heer Ludo Horemans, Vice-voorzitter EAPN

Het Oostenrijkse Voorzitterschap

Sigisbert Dolinschek, Staatssecretaris voor Sociale Voorzieningen, Generaties en Consumentenbescherming die namens het Oostenrijkse Voorzitterschap van de EU sprak, benadrukte dat de 5de Ontmoeting een zeer belangrijke gebeurtenis voor het Voorzitterschap was geweest. Het had een mogelijkheid geboden voor een echte discussie met mensen uit heel Europa van wie het dagelijks leven door armoede en sociale uitsluiting wordt beïnvloed. Hij vertelde de afgevaardigden dat het slechts op basis van HUN ervaring en kennis was dat nuttige strategieën zouden worden ontwikkeld die effectief toegepast zouden worden om armoede te bestrijden. Er was een zeer vruchtbare uitwisseling van informatie en ideeën geweest. De bijdrage van afgevaardigden aan de conferentie was zeer belangrijk geweest om hiaten in de informatie te vullen en om goede praktijken in verschillende lidstaten te benadrukken, zodat zij in heel de Europese Unie kunnen worden overgebracht. Hij verzekerde de afgevaardigden dat hij de belangrijkste boodschappen van de conferentie aan zijn collega's in de Raad van Ministers zou overbrengen en hen zou aansporen om meer op Europees niveau samen te werken zodat wij samen het probleem van armoede en sociale uitsluiting kunnen overwinnen en wij kunnen vermijden onnodig het wiel opnieuw uit te vinden. Hij dacht dat het nodig is om verdraagzaamheid uit te oefenen en om die methodes te gebruiken die buiten onze landen nuttig blijken te zijn.

Hij ging verder met de afgevaardigden te bedanken voor hun zeer interessante vragen en zei dat hij dacht dat de discussies een belangrijke stap waren in de richting van onze uiteindelijke doelstelling, namelijk te zorgen voor een aanzienlijke vermindering van armoede in de Europese Unie tegen 2010. Hij dankte ook opnieuw de organisatoren van het evenement en iedereen die het mogelijk had gemaakt aangezien dit een evenement is dat van enorm belang is op Europees niveau. Hij dankte de Europese Commissie, vooral het Europese Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's voor hun steun aan dit evenement.

Het toekomstige Duitse Voorzitterschap

Franz Thönnies, de Parlementaire Staatssecretaris bij het Federale Ministerie van Arbeid en Sociale Zaken, die namens het toekomstige Duitse Voorzitterschap van de Europese Raad sprak, dankte het Oostenrijkse Voorzitterschap voor de briljante organisatie van het evenement. Hij zei dat hij met grote aandacht had geluisterd naar het verslag van de workshops en dat het voor hem de relevantie van een dergelijke dialoog op Europees niveau over sociale kwesties had bevestigd. Er is op Europees niveau een kader voor uitwisseling en discussie nodig, waarin NGO's en de mensen die in armoede leven zichzelf kunnen uitdrukken..

M. Thönnies vertelde de afgevaardigden dat zij het recht hadden om meer sociaal beleid te vragen. Hoewel wij in Europa een vrij hoge mate van sociale bescherming hebben, zei hij, wij grote problemen onder ogen zien met betrekking tot sociale

uitsluiting, die veroorzaakt wordt door de economische crisis en het proces van globalisering. Om deze reden is in Duitsland besloten om tijdens elk politieke termijn een Rapport over Armoede en Rijkdom te maken. Dit wordt bediscussieerd en het leidt tot politieke maatregelen. Het heeft bijvoorbeeld geleid tot maatregelen die worden getroffen met betrekking tot de jeugd. In Duitsland zijn 500.000 jongeren werkloos en 50% van de kinderen van migranten heeft geen enkele opleiding. Deze feiten over de jonge generatie en de verminderde perspectieven daarvan voor de toekomst konden niet worden geaccepteerd. Dat is de reden waarom Duitsland heeft besloten zijn werkgelegenheidsbeleid te herzien en dat is waarom het nu mogelijk wordt voor jongeren om na drie maanden van werkloosheid een opleiding te krijgen. Tegelijkertijd willen zij gehandicapten in de maatschappij laten participeren en aan de arbeidsmarkt laten deelnemen. Wij zouden iedereen de mogelijkheid moeten kunnen geven om aan de arbeidsmarkt deel te nemen. Hij zei echter dat, terwijl er recentelijk enkele successen zijn geweest, deze niet genoeg zijn en we de economie ook opnieuw moeten aanzwengelen.

M. Thönnies benadrukte dat wij er op Europees niveau voor moeten zorgen dat wij aan de ene kant concurrentievermogen, werkgelegenheid en groeidoelstellingen hebben, maar tegelijkertijd op Europees niveau sociale cohesie ook prioriteit moeten geven. Dit zijn twee kanten van dezelfde medaille. Hij zei dat aan beide aspecten hetzelfde belang zal worden gehecht in het kader van het Duitse Voorzitterschap in 2007. Het Voorzitterschap zal voor een socialer Europa en een socialere wereld strijden. Bovendien zal 2007 het Europese Jaar van Gelijke Kansen zijn en in dat specifieke kader zal het Duitse Voorzitterschap proberen om aan te tonen dat het voor een echt sociaal Europa wil werken.

Hij besloot met te zeggen dat de bijeenkomst briljante getuigenissen had gegeven. Hij benadrukte dat Europa een sociaal gezicht heeft en degenen in nood wil helpen en dat wij allen moeten samenwerken om er voor te vechten dat Europa op het juiste spoor blijft. Hij nodigde de afgevaardigden van harte uit om aan de 6de Europese Ontmoeting van mensen die in armoede leven, deel te nemen in 2007, onder de bescherming van het Duitse Voorzitterschap.

EAPN

Ludo Horemans, Vice-president van de EAPN, zei dat hij bij alle vijf Europese Ontmoetingen betrokken was geweest en dat ze allemaal beter waren geweest dan de voorgaande: de vijfde was nog beter geweest dan de vierde. Hij benadrukte dat diegenen onder ons die niet in armoede leven maar die er dagelijks mee in contact staan, sterk en moedig genoeg moeten zijn om werkelijk rekening te houden met wat door mensen die in armoede leven wordt gedaan, om rekening te houden met hun gevoelens. Dit *empowert* ons en geeft ons de kracht die we nodig hebben om armoede te blijven bestrijden. Hij benadrukte dat de doelstelling die in Lissabon in 2000 is bepaald om tegen 2010 een beslissende impact te hebben op de uitroeiing van armoede, een enorme uitdaging is. Aanvankelijk realiseerden de overheden zich misschien niet volledig wat daarbij kwam kijken. Beetje bij beetje realiseren wij ons echter dat er een enorme verbintenis is aangegaan door de diverse instellingen en overheden om dit doel te bereiken.

Terwijl er velen zijn in onze maatschappij die niet treuren om het feit dat er mensen in armoede leven, zijn er ook velen die net zo denken als wij. Zelfs op het Europese niveau zijn er mensen die onze actie steunen door hun dagelijks werk en dagelijks leven en wij zijn er ons van bewust dat het voor hen vrij moeilijk is om armoede op de agenda te houden. De Nationale Actieplannen zijn iets heel belangrijks en de

Europese Commissie weet dat. Wij zullen moeten blijven werken om het bekend te maken.

Hij bedankte al degenen die voortdurend het werk van EAPN op verschillende niveaus steunen, of het nu mensen van overheden, mensen van de plaatselijk autoriteiten, mensen van de Europese instellingen of zelfs het hoogste niveau van de Europese Unie zijn. Hij dankte toen het Oostenrijkse Voorzitterschap voor het organiseren van de 5de Ontmoeting en de Europese Commissie voor haar steun en iedereen voor al hun moeite bij het voorbereiden van de bijeenkomst. Hij benadrukte dat wij op dezelfde weg moeten verdergaan en ervoor moeten zorgen dat de resultaten van de 5de Vergadering een echte impact hebben op het dagelijkse leven van mensen die in armoede leven, zodat zij ondanks hun situatie uit de armoede kunnen komen. Hij drong er bij de afgevaardigden op aan om als zij thuis kwamen hun werk voort te zetten en de conclusies van de Conferentie te gebruiken om hun inspanningen te ondersteunen.

"De levenskwaliteit van al onze burgers, in het bijzonder van hen in een zwakkere positie zou moeten worden verbeterd. De kwaliteit van onze maatschappij is gebaseerd op de levenskwaliteit van diegenen die het meest benadeeld zijn."
Sigisbert Dolinschek, Staatssecretaris voor Sociale Voorzieningen, Generaties en Consumentenbescherming, Oostenrijk.

"Slechts op basis van uw ervaring zullen we nuttige strategieën ontwikkelen die effectief zullen worden uitgevoerd om armoede te bestrijden,"
Sigisbert Dolinschek, Staatssecretaris voor Sociale Voorzieningen, Generaties en Consumentenbescherming, Oostenrijk.

"Concurrentievermogen, werkgelegenheid en de groeidoelstellingen en sociale cohesie zijn twee kanten van dezelfde medaille. Beide aspecten krijgen hetzelfde belang in het kader van ons Voorzitterschap van volgend jaar, 2007. Wij zullen voor een socialer Europa en een socialere wereld vechten."
Franz Thönnies, Parlementaire Staatssecretaris bij het Federaal Ministerie van Arbeid en Sociale Zaken, Duitsland.

Bijlage : Deelnemers...

AUSTRIA > ibd.koehler@utanet.at

Mr KRÖLL Johann

Arge fuer Obdachlose, Strassenzeitung Kupfermuckn

Ms FASSL Zdenka

Austrian Platform of single parents

Ms SALGADO Rubia

Maiz Autonomous Centre for Migrant women

Mr EHLER Wulfhardt

Initiativgruppe Arbeitslosigkeit

wulfhardt.ehler@chello.at

Ms JANZ Brigitte

Austrian Platform of single parents

MR GACH Peter

Selsthilfegruppe für Menschen in schwierigen Lebenssituationen

BELGIUM> ludo.horemans@antwerpen.be

Mr SCHIJVENS Swa

Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het woord nemen

Mr NAHIMANA Eugène

Fédération Espoir d'Afrique

fedahalle@yahoo.fr

Ms SNOEKS Magda

Recht-Op Borgerhout

rechttop.borgerhout@skynet.be

Mr ROSIERS Paul

Recht-Op Borgerhout

rechttop.borgerhout@skynet.be

Ms STEPMAN Patricia

Mensen voor Mensen

vierdewereld.aalst@scarlet.be

BULGARIA

Ms MINEVA Lyubka

EAPN Bulgaria

perspekt@tradel.net

Ms PEEVA Nadezhda

EAPN Bulgaria

antonetazlatkova@yahoo.com

Ms ZLATKOVA Antoaneta

EAPN Bulgaria

nbog@abv.bg

Ms KOZHUSHKOVA Nina

EAPN Bulgaria

perspekt@tradel.net

Ms JELIAZKOVA Maria

EAPN Bulgaria

perspekt@tradel.net

CZECH REPUBLIK

Mr KLIMENT Julius

IQ Roma

Servis julio@centrum.cz

Mr MIHOK Marek

IQ Roma Servis

Mr FERKO Ivan

IQ Roma Servis

Mr KROKA Milan

IQ Roma Servis

Ms KROKOVA Jolana

IQ Roma Servis

DENMARK > karinl@kofoedsskole.dk

Mr ELBROND Niels

SAND - Local councils for homeless

Ms JENSEN Mette

Kofoed's School

sommerfungen@hotmail.com

Ms FREDERIKSEN Annie

Kofoed's School

Ms VEJBO Dorthé

Kofoed's School

dorthév@kofoedsskole.dk

Mr RUDOLF Ole

SAND - Local councils for homeless

naerudvalget_aarhusamt.yahoo.dk

FINLAND

Mr KARIUKI Peter

Finnish Red Cross Kotopolku Project

kariuki.peter@gmail.com

Ms VILJANEN Kirsti

Naistari Project

kirsti.viljanen@naapuri.fi

Ms SINKKONEN Päivi

Becoming More Visible Project

paivi.sinkkonen@becomingmorevisible.net

Ms HOGLUND Sini Pirkanmaa

Ploytechnic

sini.hoglund@piramk.fi

FRANCE

Ms POILVERT Virginie

Accueil de Jour

l.accueil@wanadoo.fr

Ms BINTEIN Liliane

ATD Quart Monde

lilianeB1_@yahoo.fr

Mr PETT Jacques

Le Nouvel Horizon

nhorizon@armedusalut.fr

Mr LEFEVRE Patrick

Armée du Salut
cdradepont@arreedusalut.fr

Mr ESKENDER Lyob

Centre Espoir
eskenberiyob@yahoo.fr

GERMANY

Mr SCHROTER Jens

Bag-shi Institut für angewandte Armut / (federal umbrella of welfare claimants' organisations / Institut for used poverty) institut-angewandte.armut@web.de

Mr GEIGER Andreas

Erwerbslosen- und Sozialhilfegruppe Mainz e.V (selfhelpgroup of unemployed people and people living from social benefits in Mainz)geigerschwab@t-online.de

Mr JECKEL Wolfgang

Bundesbetroffeneninitiative Wohnungsloser Menschen BBI e.V (national initiative of people experiencing homelessness)

Ms SCHMIDT Dorothee

Verband Alleinerziehender Mütter und Väter, Kreisverband Mettmann (association of single parents in the district of Mettmann)
dorothysophiesmith@hotmail.com

Ms BIEHN Erika

Nationaler Armutskonferenz (EAPN Germany)
bagshi.erika@web.de

Mr KADIOFSKY Peter

Hilfe im Nordend (Help in a part of Frankfurt, Nordend)/Amnesty International
kadiofsky@web.de

GREECE

Ms TSITSIPA Theodora

EAPN GREECE
ttsitsipa@yahoo.gr

Ms PERSHINA Loudmila

Panhellenic Association of Members of One-Parent Families
eapngr@otenet.gr

Ms SPIRIDONOU Vasiliki

Center of Family and Child
eapngr@otenet.gr

Ms EFTHIMIOY Vasiliki

Panhellenic Association of Members of One-Parent Families
eapngr@otenet.gr

Mr MICHALIS George

eapngr@otenet.gr

HUNGARY

Ms BUJDOSO Judit

Alliance of Social Professionals
bujdoso.judit@3sz.hu

Ms GYIMESINE FRANYO

Borbàla National Association
of the Deaf and Hard of Hearing

Mr HORVATH Gyula

Hungarian Antipoverty Network

Ms SZVOBODA ZOLTANNE Irèn

Hungarian Antipoverty Network

Ms SZARVAK Eva

Hungarian Antipoverty Network

IRELAND

Ms COURTNEY Joan

OPEN representing lone parent groups in Ireland
jcourt@eircom.net

Ms MOORE Bernie

OPEN representing lone parent groups in Ireland
enquiries@oneparent.ie

Ms GERMAN Maria Lourdes

Migrant Rights Centre of Ireland
malourdes_gernan@yahoo.com

Ms TIGHE Miriam

Older Women's Network
ownireland@eircom.net

Ms COLEMAN Angela

Older Women's Network
ownireland@eircom.net

ITALY > paolaalu@hotmail.com

Mr PARATO Michele

Emmaus Rome
segr.emmausest@libero.it

Mr ARSENE Ciprian

EAPN Italy (Ciprian works with immigrant children
without parents for different NGOs)
cipano_ro@libero.it

Ms IMBINBO Fiorella

Associazione Piazza Grande
carit_av@inopera.it

Ms BYBLIV Oksana

Caritas Avellino
oksana.bybliv@virgilio.it

Mr GRGA Mirko

Comunita Di Capodarco

Ms MATERA Rosa

Europa
rosamatera2005@libero.it

LATVIA

Ms ALERE Elina

EAPN Latvia
elina.alere@inbox.lv

Ms ALEINIKOVA

Inese Sauka Community Centre
anemone59@inbox.lv

MS KLEGERE Vija

Club for Sport and Rehabilitation for People with
Special Needs
amerilda@inbox.lv

MR FOGELS Armands

EAPN Latvia (assists with EAPN in Latvia,
and interested in male NGOs)
armim@inbox.lv

LITHUANIA

Ms DAUJOTYTE Viktorija

Information & support Center, Vilnius
viktorija@nisc.lt

LUXEMBURG

Ms GALLO-HOFFMANN Mariane

EAPN Luxembourg
marianne.gallo@eapn.lu

Ms ALEIXHO Sonia

EAPN Luxembourg

Ms GEHLEN Christiane

EAPN Luxembourg

Ms FANNAN Zahra

EAPN Luxembourg

MALTA

Ms GAUCI Dolores

Richmond Foundation
info@richmond.org.mt

Ms VELLA Helen

Richmond Foundation
info@richmond.org.mt

Mr MEKKONEN BERAKI

Tefsamichael Richmond Foundation
info@richmond.org.mt

Ms MICALEFF Bridget

Richmond Foundation
info@richmond.org.mt

NETHERLANDS

Ms SREEKES Alida

EAPN Netherlands
salida@zonnet.nl

Mr VAN MASTRIGT Uub

EAPN Netherlands Klientenraad Lelystad
mariavansambeeck@hetnet.nl

Ms VAN SAMBEECK Maria

EAPN/SMZBW (by and for people without paid work)
nveer@planet.nl

Mr VEERHOFF Niek

EAPN Netherlands Klientepanel Heerhugoward

Ms VAN WORDRAGEN Liesbeth

Network Women and Allowences

NORWAY

Ms KARLSEN Eva

The Welfare Alliance
eva@velferdsalliansen.no

Ms PETERSEN Merete

Single Parents Association

Mr SOLVANG Rolf

Convicts Union

Ms SIMONSEN Bente

Bergen Social Need Action Group

Ms HELLEVIK Annette

Bergen Social Need Action Group

POLAND

Ms WALCZYK Dagmara

Barka Publishing Association

Ms DYCZKO Elzbieta

Barka Kofoeds Shool

Mr KRZESZEWSKI Grzegorz

Brother Albert Aid Society

Mr NAPIERALSKI Kazimierz

Barka Kofoeds School

Mr NIEWOLNY Grzegorz

Fundacja Dom Wspolnoty Barka

Mr RATAJCZAK Andrej

Barka Kofoed School

Portugal

Ms PEREIRA Sonia Bernardo

Fraterna-Centro Comunitário Solidariedade
e Integração Social (Braga)
fraterna@iol.pt

Ms SILVA Juselino

Centro de Assistência Paroquial de Santa Cruz
(Coimbra)
capsc@mail.telepac.pt

Ms PINTO CARDOSO Catia

Centro Social Paroquial Santo Andre - Estremoz
csandre.etz@sapo.pt

Ms COUTO Paula

Fundação para o Desenvolvimento da Zona Histórica
do Porto
dincom@fdzhporto.pt

SPAIN

Mr BARTOLOME Javier

EAPN-España

javierb@rais-tc.org

Mr FERNANDEZ Rafael

Fundación RAIS. Red de Apoyo
a la Integración Sociolaboral

jonyv2005@hotmail.com

Ms JARAMILO Carmen Miriam

Cruz Roja Española

psicolga00@hotmail.com

Ms SANCHEZ RAMOS Leoncia

Cuarto Mundo

leosanchez9@yahoo.es

Ms GOMEZ MARTIN Maria del Mar

Cáritas

sinhogar@caritas-canarias.org

Ms PILAR CASTRO Remedios

EAPN-Andalucía

voluntariado@eapn-andalucia.org

SWEDEN

Mr FORSEN Jan-Olof

EAPN Sweden /RSMH National association
for Social & Mental Health

janolof.forsen@rsmh.se

Ms ROHNITZ Ami

EAPN Sweden /RSMH National association
for Social & Mental Health

rohnitz@spray.se

Mr CHAU Khai

EAPN Sweden /RSMH National association
for Social & Mental Health

khai67@hotmail.com

Mr KUMLIN Jan-Olof

EAPN Sweden /RSMH National association
for Social & Mental Health

Mr PERSSON Leif

EAPN Sweden /RSMH National association
for Social & Mental Health

UNITED KINGDOM

Ms HIGGINS Judith

EAPN England

poe.mchugh@povertyalliance.org

Ms O'KEEFE Karen

One Plus

poe.mchugh@povertyalliance.org

Ms SMITH Anne-Marie

One Plus

poe.mchugh@povertyalliance.org

Ondersteund door
De Europese Commissie,
het Europese Economische en Sociale Comité,
het Comité van de Regio's

Georganiseerd met behulp van EAPN

Rapporteur: Hugh Frazer

Coördinator: Micheline Gerondal

ISBN:

